Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...рьин 21-hээ гарана | № 76 (13871) | 1975 оной апрелиин 1, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨЕ УГТУУЛАН

...ҮХЫ АРГАЯА ХЭРЭГЛЭХЭБДИ

...табан жэлэй түгэсхэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэ... социалис мүрысөөндэ ...соходоо газар тарлалаша үрые эрид дээшэлүүлхэ, тогтууритай баян ...уряахаар абаhан уялгануудые ...хэды ехэшье hаа, ...ажаллабалнай, эhа...гдэхээр гээшэ. Тин... аймагаймнай тараа... механизаторнууд даал... газараа заабол hайжаруулжа, ургаса та... харууhалха агротехни... hайжаруулhанай ...ooho таряа, үбhэ ...овощ, хартаабха ехэээр ...абаха зорилго ур...лаа.

...хура бороотой ...ажахынуудай механи... паар болгогдоhон ...ооhото ургамал... тарихадаа, гектарай ...центнер таряа хура... Харин намарай ...тарилгшад гекта... центнерhээ бага бэ... суглуулна. Тинхэ... бригада, звено... бүри гектарай 17 центнер таряа абадаг байха юм. Жэшээлбэл, Саянай совхозой звеньевой гурниаар ажалаа эмхидхэhэн Жамсо Шарапович Ангаевай хүтэлбэрилдэг звеногой механизаторнууд даалгагдаhан 550 гектар таряалангhаа гектарай 23 центнер ооhо суглуулаа. Энэ баримта юу элишэлнэб гэхэдэ, гол баялиг болохо газартаа эзэн ёhoop хандажа, үрэжэлыень эрид hайжаруулхадаа тогтууритай баян ургаса хуряажа абаха дүүрэн аргатай байна бшуу. Тиимэhээ байгша ондо абаhан социалис уялгаяа саг болзортонь дүүргэхын тула аймагай механизаторнууд ооhо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлхэ, урда жэлнүүдтэ ушарhан дутагдалнуудаа хабарай тарилгын эхилтэр усадхаха болоно.

Манай аймаг республикын бусад аймагуудта орходсо шииг бороогоор дунда зэргээр хангагданги гэхэ гү, али жэлдээ 350-hаа 440 миллиметр хүрэтэр шииг унана. Теэд энэ ехэ шииг нойтоёо зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, баян ургаса ядамаггүй ургуулха байнабди. Тиимэhээ хабартаа механизатор, мэргэжэлтэ бүхэн газарэйнгаа шииг нойтые алдангүй, хүрьhэндэнь үлөөхые оролдохо зэргэтэй. Хоёрдохёор, түрүүшын hайрамаар саг болзортонь газараа уhалжа эбаха эрилтэ табигдана. Ушарынь хадаа, мүнөө мэлдэ Түнхэнэй аймагта хэзээ хэзээнэйхиhээ саhан багаар ороhон юм. Тиимэhээ ажахы бүхэн эдэ үдэрнүүдтэ заhабарилагдажа бэлэн болгогдоhон бүлүүр станцинуудаа нобшоронгүй түхеэржэ, үдэр, hүнигүй газараа уhалжа абахые урдихэ зэргэтэй. Байгша ондо ажахынуудай луговодууд, механизаторнууд газараа 2—3-hаа үсөөн бэшээр ундалуулха зорилго хараалаа. Юуб гэхэдэ, нэгэ-хоёр дахин уhалхада баян ургаса абтанагүй ха юм.

Урда жэлнүүдтэ зарим ажахынууд гаргашаяа хорожо, бүхы хүдэлмэреэ түргэдхэхэ зорилготойгоор ооhого болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха, харууhалха агротехническэ заабаринуудые хүсэд баримталаагүй бэлэи. Тингэжэ hүүлэй hүүлдэ абгаhан продукциинь өөрын үнэ сэн горитойгоор дээшэлээн байна. Жэшээлбэл, нёдондо зарим колхоз, совхозууд паар болгогдоhон полиёо, мүн намарайнгаа паарта тарилгын урда тээхи культиваци хэжэ жэгдэрүүлэнгүй тариhан юм. Тиигэжэ хахадhаа ехэ үрэhэниинь хүрьhэндэ оруулагдаагүй, дээрэ хэбтэhэн юм.

Хабартаа тарилга хэхэ үедөө хойноhоонь полиёо заабол жэгдэлхэ эрилтэ механизатор бүхэндэ табигдадаг. Теэд энэ гол шухала эрилтэ хаа хаанагүй дүүргэгдээгүй гэхэ гү, али тарилгаяа агротехническэ заабарийн ёhoop үнгэргөөгүй ажахынуудай тарянай ургаса жэгдэ бэшээр гаража, ехэ хохидол ушаруулаа. Гадна намартаа ургаса хуряалгын үедэ иимэ полидо сабшагдажа унагаагдаhан таряа суглуулжа сохиходонь 10 процент ооноониинь абтангүй үлэшэнэ. Иигэжэ бүхыдэнь багсаамжалан согсолходо, 25 мянган гектар таряалангhаа аяар 50 мянган центнер ооhон гээлтэ хоролтодо ороно бшуу. Тиимэhээ тарилгын урда тээхи хүрьhэ жэгдэрүүлхэ хүдэлмэри тон шухалада тоологдоно. Мүн горохой, зелёнко, кукурузын полинуудта тарилга хэhэнэй hүүлээр заабол жэгдэрүүлхэ хэрэгтэй. Энэ илангаяа Саянай, Түнхэнэй совхозуудта, «Сибиряк», «Маяк» колхозуудта хабаатай. Эдэ ажахынууд газараа жэл бүри нэгэл шэг тээшэнь хахалдаг байна. Тиимэhээ газарынь далангажа, үрэhэ тариха, ургаса хуряахадашье хүшэр юм. Хоёрдохёор, hүүлэй жэлнүүдтэ ургасаяа муугаар харууhалжа, бог буртаг үбhэндэ даруулха ушар али олон үзэгдэнэ. Энэ дутагдал баhал дары усадхагдаха байна.

Байгша түгэсхэхы жэлдэ аймаг 25 мянга гаран гектарта ооhото ургамалнуудые, 566 гектарта хартаабха, 83 гектарта овощ, 500 гектарта тэжээлэй корнеплодуудые тарихамнай. Мүн газарай хүрьhэнэй уhанhаа нураха, hалхинда үлеэлгэжэ гэмтэлгэтэй тэмсэхын тула ажахы бүхэн газараа хүрьhыень урбуулангүй хахалжа тарилга хэхэ юм. Тиихэдэ хабарай тарилгын эхилтэр сабшалан, таряалан дээрээ 36 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха ба минеральна үтэгжүүлгэеэ заабол ашагтайгаар хэрэглэхэ байна. Мүн үрэhэ хүрэнгэеэ үшөө дахин шалгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри ябуулхамнай. Эдэ бүхы ажалаа эмхитэй hайнаар бүтээжэ, газараа эзэн ёhoop ашаглабал, байгша ондо бүри ехэ ургаса хуряахамнай лэбтай.

В. ХОЛХОЕВ,
Түнхэнэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА— ОНЬҺОТО ТЕХНИКЭ

ОДЕССКЭ ОБЛАСТИИН таряашад Т-150К түхэлэй мянга гаран хүсэтэ трактор абаба. Байгша ондо таряашад үшөө 330 иимэ машина абаха юм.

Эдэ тракторнуудые техническэ талаарнь хангаха пунктнууд «Сельхозтехникын» районно нэгэдэлнүүдэй дэргэдэ эмхидхэгдээ. Областиин hэлгэн андалдалгын пункт запас частьнуудаар хододоо элбэг байдаг.

Кадрнуудые бэлдэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Областиин колхоз, совхозуудай эрхим түрүү механизаторнууд Т-150К түхэлэй тракторнуудта хүдэлхын тула мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Эдэ машинануудые техническэ талаарнь хангаха, двигательнүүдые заhабарилха мэргэжэлтэд Харьковай тракторай заводто бэлэдхэл гарана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т-150К түхэлэй тракторнууд, «Нива» гэжэ комбайнууд «Сельхозтехникын» Коминтерновскэ нэгэдэлэй баазада асарагдаад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМ

ВАГОНУУДАЙ ЭРЬЕСЭ ТҮРГЭДХЭГДӨӨ

Түмэр замай транспортын ашаг үрэ ехэтэй байха ушар вагонуудай эрьесэhээ сүм дулдыдана. Энэ шухала хүдэлмэри hайжаруулхын тула вагонуудта ашаа тээхэ, буулгаха ажал түргэдхэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье элдэб шалтагаанаар ашаа буулгаха, ашаха хүдэлмэридэ ехэ саг гаргашалагдана.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделенидэ 1974 ондо хэмhээ үлүү хэгдэhэн бүхы гаргашын 60 процентнь вагонуудые хараалагдаhан саг соонь ашаалаагүй гү, али ашааень буулган абаагүй ушарhаа болоо. Иимэ ушар ашаа тээдэг, мүн буулгадаг станцинуудта олоор тохёолдоно.

Энэ жэлдэ түмэр замшад предприятинуудай транспортна цехүүдтэй хамта вагонуудай эрьесэ түргэдхэхэ, тэдэнние миин байлгаха саг эрид хорооохо гэжэ шиидэhэн байна.

Түмэр замшадай, предприятинуудай тилөөлэгшэд январь соо суглаа сугларжа, вагонуудые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ арга боломжонууд тухай зүбшэн хэлсээ, хамтын хэмжээнүүдые хараалаа. Олон коллектив хараалhан хэмжээнүүдээ дары бэелүүлжэ эхилээд, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Улаан-Үдын отделенидэ февраль соо, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, вагонуудые миин байлгаха саг 4,68 часаар хорооідоhон байна. Энээнэй ашаар 58853 вагончас алмагдаhан, 1900 вагон болзорhоо урид ашаанhаа сүлөөлэгдэжэ, ашаа тээлгэдэ хэрэглэгдээ. Түмэр замай станцинуудай 10 коллектив вагонуудые миин байлгаха саг хорооожо, абаhан уялгаяа дүүргэжэ байна.

Түмэр замай Кижа, Горхон станцинуудай коллективүүд хоорондоо мүрысэнэ. Вагонуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ, миин байлгаха сагыень хорооохо талаар абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Горхон станциин коллектив февраль соо вагонуудай миин байха сагые нэгэ часаар хорооожо шадаа.

Новоильинск, Элхи, Онохой, Гусиноозерск, Бараты, Посольск станцинуудай коллектив социалис уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Улаан-Үдэ станциин коллектив февраль hарада, нёдондо жэлэй февраль hарынхитай сасуулхада, вагонуудай миин байха сагые нэгэ часаар хороогоо.

Эдэ коллективүүд ямар аргаар амжалта туйлажа эхилээб гэхэдэ, ашаа ашаха, буулгаха хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэдэг. Ашаатай болоhон вагонуудые станцинуудhаа саг соонь ябуулдаг болобо.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

Габшагай кварталда габшагайгаар

МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ предприятинуудта жэлэй түрүүшын квартал габшагай ажалай квартал гэжэ соносхогдоhон байгаа. Леспромхозуудай олон коллектив энэ кварталда габшагайгаар ажаллажа, түрүүшын кварталай даабари болзорhоонь уридшалан дүүргээ. Хурамхаанай леспромхоз «Забайкаллес» комбинат соогоо эгээл түрүүлэн кварталай түсэб дүүргэбэ.

Тэдэнhээ Итанцын леспромхозой коллектив ехээр гээгдээгүй, болзорhоонь 6 хоногоор урид кварталай түсэб дүүргэhэн байна. Энэ леспромхоз жэлэй эхинhээ хойшо 107 мянган кубометр модо арадай ажахыда үгөө. Кварталай дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр хараалагдаа.

Л. С. Мельниковэй, В. М. Шутовай, А. А. Гончаровой С. Ф. Пантелеевэй даадаг модо бэлэдхэлэй бага комплексно бригаданууд жэлэй дүрбэ hарын түсэбые дүүргээд, май hарын тоосоогоор ажаллажа эхилээ. Модо шэрэдэг автомашинын олон жолоошод даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Леспромхозой коллектив урдань абаhан социалис уялгануудаа дахинаа хаража үзөөд, энэ жэлэй дүрбэн hарын түсэбые апрелиин 25 болотор дүүргэхэ, даабариhаа гадуур 10 мянган кубометр модо шэрэхэ гэжэ хараалба. Энэнь агуу ехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо модошодой бариха бэлэг болохо юм.

Н. ТЮРНЕВ.

Ленинэй ордento ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй үннэй шэрэм шудхагшад. коммунис ажалай ударнитууд Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй тэмдэг» ордento Прокопий Сероштан, Михаил Вахрамеев гэгшэд өөрын табан жэлэйнгээ түсэб үни дүүргэhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 4-дэхи разрядай шэрэм шудхагша, коммунис ажалай ударник Михаил Вахрамеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ЗАЛГАМЖАЛҺАН ...НИШОД

...аймагай ажахы... түлэг хүрьгалжа ...жэлнүүдтэ хонин ...хурьга абаhан хони... шухала хүдэлмэреэ ...шье урагшатай ...бүлнэ. Кировэй нэ... совхозой Речка гэ... 546 хонитой нэгэ ...лана.

...хонид хүрьгалжа ...байна гээшэ, — гээд ...хонишон хэлэбэ.

...ехэ хонидые ...харууhалха гээшэ... хэрэг, бэлэн ажал ...м. Эдэнэй хойноhоо ...хаража адуулха ...хэндэшье мэдээ...

...сандр Михайлович ...бэрхэл хүн даа, ...хони харууhалхадаа ...юм. Хүбүү, басага... ...хүлжа hургаа. Мү... ...хэр пенсидэ гара... хүбүүн, бэридээ ...лажа байдаг. Түс ...гшаар тэрэнэй хү... ...Александрович хүдэлнэ, — гээд ...ахамад зоотехник ...вич Осипов хэлэбэ.

...бригада нёдондо ...бүриhоо 104 хүрьга ...Мүнөө жэл малай ...хоморшог байна. ...дуталда... ...hээ 100 хонин ...100 хүрьга абаха ...hэмди. Энэл уял... ...дүүргэхын тула ...ороолдонобди. ...доймнай хахад... ...хүрьгалаа, нэгэ... ...гаалаагүй, тобир ...жэ байна, — ...хонишон Евге... ...Александрович Ба... Валентина Петровна анха түрүүн ...гэгынгээ даадаг отара халан абаhан юм. Александр Михайлович залуушуулайнгаа хэhэн ажалай шанар hайса шалгадаг, мэдээ, ойлгоогүй юумыень заажа үгэдэг заншалтай гээшэ.

Хурьгадай байрладаг таhалгануудтахи хобоонууд соо тэжээлэй дабhан, модоной хоө, яhанай гурил, минеральна бусадшье тэжээл хээтэй байна. Хурьгад хоёр, гурбаараа hубарилдан эдэ зүйлнүүдые эдинэ, долёоно. Томохон хурьгадынь сэл ногоохон үбhэ эдинэ, бүлеэн уhаар ундална. Эртэ гараhан хурьгад сонхоор ороhон наранай элшэдэ таашаан хэбтэнэ. Ажахын мэргэжэлтэд Бато Осипов, Лидия Дугаржанова гэгшэд хирэ болоод лэ эндэхи отарада ерэжэ, Батышевтанда ажал хүдэлмэридэнь туhалдаг юм.

Совхозой парткомой секретарь Алексей Мунголонов түс отарые даагша Евгений Батышев тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Энэ нүхэр 9 жэлэй саада тээ КПСС-эй гэшүүн болоно абтаhан юм. Ажалдаа дурэтэй, айл аймагтаа хүндэтэй, олон табан үгэгүй, зохид зантай нүхэр юм.

Валентина Петровна нарай хурьгадтаа үнеэнэй hүөөр ууpаг хэжэ эдюулдэг байна.

— Нэгэ литр hүндэ тахяагай 3—5 үндэгэ, саахар хээд, хурьгадта уулгахада ехэ hайн байдаг, — гэжэ Валентина хөөрэнэ.

Батышевтанай гэртэ ороходо сэбэр, арюун. Ажалhаа сүлөөтэй сагтаа эдэнэр бүлтадаа хүдөө ажахы тухай ном уншана, бэрхэ хонишодой дүй дүршэл шудална. Эрдэм, ухаанай дээжэ мэдэхэдэ ажал хүдэлмэридэ ехэхэн туhатай байдаг гэжэ үбгэн баабайнь үхибүүдээ hургадаг байна.

Б. ШИРЕТОРОВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

МАРТ 20 ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ баян ургасын түлөө МАЙ 20

ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Хабартаа, зундаа хура бороогой оодэтэй ородоггүй, ходол гандахаяа hанадаг манай эндэхи эрхэ байдалда сабшалан дээрэhээ үбhэ ехээр абаха гэбэл, нэн түрүүн газараа hайнаар үтэгжүүлээд, удаань эээлдосотойгоор уhалха хэрэгтэй.

Илангаяа хабарай эхеэр сабшалан дээрэ шадаал hаа ехэ ажал хэжэ үрдибэл, шүүхэч. Юуб гэхэдэ, хожом болоходо хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри эхилшэхэ, бүхы механизаторнууд, оньhон техникэ сүлөөгүй болошохо ха юм.

Урдань хабар болоходо, сабшаландаа үглөө мүнөө гарахамнай гэлдэжэ нобшорhоор бэйтарнай, мэдээгүйдэ апрелиин тэн үнгэрөөд, мүүтэй шэбхэ зөөжэ, газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ өөдэтэй ажал хэжэ үрдигшэгүй hэмди.

Мүнөө hүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ алдуугаа дабтахагүйн тула хабар, март соо республика дотор газар hайжаруулха габшагай хоёр hарын соносхогдоhоо бүри урид энээндэ бэлдэжэ, нэгэшье үдэр дэмы гээхэгүй гэжэ оролдонобди. Нэн түрүүн отделени бүхэндэ сабшалан дээрэ, жэлэй ямаршье сагта hаадгүй хүдэлхэ, бэеэ даалhан, оньhожоруулагдаhан отрядуудые эмхидхэhэнэй ашаар үбhэ абадаг бүхы газарнай эзэтэй болоо. Тиимэhээ тэндэ хабар хэгдэхэ хүдэлмэри хаhа сагтаашье бүтээгдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ нэгэдэхи отделенидэ Е. Ринчиндоржиевай, хоёрдохи отделенидэ — В. Белоусовай, гурбадахи отделенидэ — А. Степановай хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдаhан звенонууд габшагай хоёр hарын соносхогдоhон түрүүшын үдэрhөө эмхитэйгээр хүдэлжэ эхилбэ. Бригада бүхэн ажалайнгаа эрхые үдэрhөө үдэртэ шангадхана. Эдэнэр мүнөө бии байhан тракторнуудаа бүхыень хүдэлгэжэ, наг шэбхэ шэрэнэ, РУМ-3 түхэлэй машинаар минеральна үтэгжүүлгэ тараана. Совхоз дотор үсөөхэн хоног соо хамта 1000 шахуу тонно шэбхэ хаяа гаргагдаа.

Нёдондо аймаг соогоо луговодуудай дундахи социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн Ендон Ринчиндоржиевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна бригада үбэлдөө Баруун-Хүреэ гэжэ газарта шоройшулуу ехээр адхажа, модоор хаалта бариад, тэндэ хэрэгтэй сагтань уhа табижа, хаажа байха hайн түхеэрэлгэ барижа бэлэн болгоо. Тиигээд hаяхай сабшаландаа шэбхэ шэрэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараажа байнхай. Даб дээрэ 200 шахуу га газарта минеральна үтэгжүүлгэ тараан хаягдаа.

Байгша ондо хамта 1500 гектар сабшалангай га бүхэндэнь 2,5 центнер тухай минеральна үтэгжүүлгэ оруулхабди. Энэ хүдэлмэриие шадахаадал түргэнөөр, апрелиин 1 болотор дүүргэхэ зорилго табигдана.

Мүн энэ хоёр hара соо гансахан сабшалан дээрэ 4 мянган тонно шэбхэ зөөхэ зомди. Энээнhээ гадна, намартаа, үбэлдөө хоёр мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргагдаhан байгаа.

Ажахыдамнай газарай үрэжэл үндэhөөрнь hайжаруулха, бургааhа шугы сэбэрлэжэ, болдог отолжо, шэнэ газар ашагладаг тусхай отряд (хүтэлбэрилэгшэнь Н. Пластинин) эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр нёдондоной зун, намарhаа хойшо 100 гектар газар бургааhанhаа сэбэрлэжэ, хүрьhыень элдүүрилээд, олон жэлэй ногоо тарихаар болгоо. Энэ жэлдэ бидэ 370 гектар тиимэ газарта, мүн муу шэнгэн ургасатай сабшалан дээрэ олон жэлэй ногоо тарихамнай. Тиигэжэ ажахы соогоо хамта 1000 үлүүтэй гектарта олон жэлэй ногоогой ургадаг сабшалантай боляхабди.

Гол горходой мүльhэнhөө hалажа, уhанай урдажа эхилхэдэ, сабшалангаа ундалуулжа захалхабди. Байгша ондо бүхыдөө 1960 гектар сабшалан хоёрhоо үсөөн бэшэ дахин уhалагдаха юм.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай совхозой луговодууд бүхы сабшалангай гектар бүриhөө 12 центнерhээ бага бэшэ үбhэ абаха, уhалагдадаг газарай га бүхэнhөө 16 центнер ургаса хуряаха зорилго табина. Тэрэниие дүүргэхэ арга боломжо гүйсэд бии.

П. НОСЫРЕВ,
Хоринн аймагай Анаагай совхозой главна агроном.

ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР МҮРЫСӨӨ

1975 оной, бүхы табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые, КПСС-эй ЦК-гай Хандалгые манай совхозой ажалшад халуунаар угтажа, тэрээндэ бодото ажалаараа харюусаха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоно.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада гүрэндэ һү худалдаха түсэб 1557 центнерээр, ноһоон—10 центнерээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн. Зүгөөр мяхан түсэбһөө 400 центнерээр бага тушаагдаһан байна. Эдэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, совхозай гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха табан жэлэй тушаалха түсэб бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Энэ жэлдэ, мүн арбадахи табан жэлдэ гүрэндэ мяха, һү, ноһо бүри ехээр худалдахын тула адууһа малаа тэжээхэ һайса хангаха хэрэгтэй байһыень бидэнэр мэдэрнэбди. Энэ талаар үнгэрһэн жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээнь, дүрбэн жэлэй туршада ой модо, шугы бургааһа сэбэрлэжэ, 2050 гектар газар ашаглалгада оруулагдаа. 520 гектар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэгдээ, 500 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа, 360 гектарта һайжаруулагдамал бэлшээри түхеэрэгдээ. Эдэ хүдэлмэринүүдые сэхэнхи хүбиинэнь совхозоймнай түрүүшын мелиоративна отряд хэжэ гаргаһан байна. Тус отрядые мал мелиоратор В. Д. Ильков хүтэлбэрилдэг юм. Эдэнэр гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ бургааһа бороолходо дарагдаһан 200 гектар сабшалангай үндэһөөрнь һайжаруулжа, олон жэлэй ногоо тарибаа. Мүн 100 гектар шэнэ газар хахалагдаа, энэ жэлдэ элдүүрилэгдэхээр үшөө 150 гектар бэлэдгэдэһэн байна.

Адууһа малай ашаг шүүмэрые дээшэлүүлхын тула үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри оролдосотойгоор, нарин һайнаар ябуулха хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ энэ талаарше горитой юумэн хэгдэжэ байна. Һү, шэмэ ехэтэй үнеэдэй бологоо болохо зорилгоор һайн эмэ туглануудаа илгажа, совхозойнгоо нэгэ отделенидэ суулуулаад, тусхай гуримаар тэжээлээр эдеэлүүлдэг, һайнаар харуулдаг болонхойбди. Тиимэ зууран һү шэмэ багатай үнеэдые голодоноор гаргаха, һүтэй гунжадаар һэлгэхэ гэдэгшэ. Санномыскэ отделенидэ һү ехэтэй үүлтэрэй үнеэдэй фермэ байгуулхаар бэлдэнэбди. Мүн хонидой үүлтэр һайжаруулха, хонидые зуһаг болгожо хурьгалуулха, отаранаудые зоотехническэ эрилтын ёһоор эмхидхэхэ хэмжээнүүд абтана. Тиигэбэшье малай үүлтэр һайжаруулха талаар бии байгаа арга боломжонууд үшөөл хүсэд оложо хэрэглэгдэнэгүй.

Тэрэшэлэн малдаа зохид байра түхеэрхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ ооhо дыноо хүсөөр 3-дахи отделенидэ шэнэ комплекс бүтээгээбди. Тэндэмнай 400 үнеэдэй байха хоёр байра, 200 тугалай батгаха байра, 160 үхэр шахан таргалуулха дулаан байра бии. Гадна һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада совхозоймнай хонидой 8 байра бүтээгдэ, һү һааха фермэдэ хоёр улаан булан шэнээр түхеэрэгдээ, хоёрдохи отделенидэ тугалай байра баригдаа. Мүн культурно-ажахуйн зорилгоор олон барилга хэгдээ. Механизаторнуудта полевой стан, совхозой түбтэ дунда һургуулиин байшан, хүдэлмэришэдэй байха 40 гэр бүтээгдээ.

Ажахынгаа гол һалбаринуудые хүгжөөхэ хэмжээнүүдэй урмашалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй ашаар гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха 1974 оной түсэб бүхы талаараа үлүүлэн дүүргэгдэһэн. Тиигэжэ нёдондо, урда жэлтэйнь сасуулбал, гүрэндэ 20 процент һүн, 15 процент мяхан, 17 процент ноһон ехэ тушаагдаа. Үнеэн бүриһөө 220 килограмм һүн ехэ һаагдаа. Зуун эхэ хонин бүриһөө 89 хурьган, зуун үнеэн бүриһөө 91 тугал абтажа, томо болгогдоо.

Сагай уларилай хэды бэрагүй байгаашье һаань, ниитын малда 28 мянган центнер үбһэн бэлдэгдэжэ, 24.5 мянган центнер ороохо таряан хуряагдаһан байна.

Туйлагдаһан эдэ бүхы амжалтанууд совхозой хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй оролдосотойгоор ажаллаһанай аша үрэ мүн. Мүрысөөнэй үедэ олон хүнүүд эрхим амжалтануудые туйлаа. Һаалишад К. И. Авдеева, Ф. И. Капорская гэгшэд нёдондо үнеэн бүриһөө 2723—2480 килограмм һү һаажа, табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна. Трактористнууд Г. А. Красноцеев, Н. П. Борисов, С. Г. Колмаков, Н. И. Иванов, жолоошон Н. Ф. Миронов гэгшэд 1974 оной декабрь һарада өөһэдынгөө табан жэлэй түсэб бэелүүлһэн жэшээтэй. Мүн олон хонишод, һаалишад, мал адуулагшад «жэлээ амжалтатайгаар дүүргэе, шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо ехэ амжалтануудые туйлае» гэжэ оролдоно.

Совхозой дирекци, партком болон рабочком хүдэлмэришэдээ һааадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ арга үйлэдбэри дээрэнь олгохо гэжэ хүсэдэг. Мүн ажалаа һайса мэдэхэ, эмхидхэхы шадабаритай хүнүүдые, коммунистнуудые үйлэдбэриин харюусалгатай газарта табидаг байха юм. Илангаяа хүнүүдэй хүсэл зориг бадаруулха, түрүүшүүлые урмашуулха хэрэгые анхардаг.

Шэнэ һарын эхеэр социалис мүрысөөнэй дүн зааболсоголгодоо. Тэндэ илагшад али бүхы талаар урмашуулагдаа. Арбан хоногто гү, али таба хоногто түрүүлэгшэд дээгүүр дайшалхы хуудаһанууд, «Сахилгаан», «Ажалай алдар» солин календарь», «Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб», «Сошордомо дохёо» гэхэ мэтэ гаргагдажа байдаг. Һарын дүнгөөр мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй хүндэлэлэй доска ажалай алдар солын туг совхозой түбтэ табигдадаг гуримтай. Хүршэ Хүрбын совхозой баталһан мүрысөөнэй договор дүүргэлтэ сагаан үргэлжэ шалгалсажа байдагбди.

Соёл гэгээрэлэй мэдиинын эмхи зургаанууд малшадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулдаг заншалтай. Долоон хоногто нэгэ удаа (табан гарагта) эдэнэр бултадаа хамтаржа, малшадай коллектив бүхэндэ хүрдэг.

Энэ түгэсхэхы жэлдэ манай совхозой ажалшад урдаа бүри ехэ зорилгонуудые табинхай. Байгша оной 5100 центнер мяха абаха, 13.600 центнер һү һааха, 422 центнер ноһо хайшалха, 37 мянган центнер тарма хураха, 33 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ уялга хараалагданхай. Тиигэжэ гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм. Эдэ бүхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд партиин суглаанда баталагдаа.

Абаһан уялгануудаа хүсэд дүүргэхэ арга манда бии, тэрэнээ дүүргэхын хойноо тэмсэжэ байнабди. Байгша оной январь һарада совхозой гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 350 центнер мяхан тушаагдаа. Бэлэдхэлэй пунктда тус бүрээ дунда зэргээр 360 килограмм шэгнүүртэй 300 шахамал үхэр оруулагдаа, тэдэнэй 190-ниинь эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаһан байна. Тэрэшэлэн гүрэндэ һү худалдаха январь, февраль һарын түсэб үлүүлэгдээ.

Мүнөө үедэ совхозой хүдэлмэришэд малайнгаа үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ, хабарай тарилгада хүсэдөөр бэлдэжэ, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие урагшатайгаар ябуулжа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ хонишодой түл абаха түсэб дүүргэгдэ. Энэ жэлдэ бүхыдөө 6332 хурьга абаха түсэбтэй байгаа һаа, һүүлэй мэдээгээр 6480 хурьган абтаа ехэ гү, али зуун хонин бүридөө 85 хурьгатай болохо байдалтай. Хонишодой дунда эрһэн мүрысөөндэ И. Ф. Машанов, коммунистнууд Г. Н. Скворцов, П. Н. Борисов болон бусад эрхимлэжэ ябана.

Совхозой ажалшад партиин ЦК-гай уряада бодото ажалаараа харюусаха. бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгаяа дүүрг... байна.

В. КУЗЬМИН,
Хорнин аймагай Дэдэ-Тайлсын совхозой парткомой секретарь.

УЛААН-ҮДЫН ГЭР БАРИЛГЫН КОМБИН... Михаил Мохов электро-гагнууршанаар ажаллана. ...жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын тэмсэлэй манлайда ябаһан залуу хүдэлмэришэн ...найнгаа даабариие ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: табан жэлэй түрүүшүүлэй нэгэн, ...луу электро-гагнуурша Михаил Мохов ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭР АШАТАЙГААР ХЭРЭГЛЭГДЭНЭБ?

(Минеральна үтэгжүүлгэ яажа зүбөөр хэрэглэхэ тухай мэргэжэлтын ажаглалтаһаа)

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын ажахынууд минеральна үтэгжүүлгэ улам ехээр абадаг болоно байна. Жэшээлхэдэ, нёдондо колхоз, совхозуудта хамта 13 мянган (шэмэтэй бодосуудые 100 процентээр абажа үзэхэдэ) тонно минеральна үтэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ тараагдаа гэхэ гү, али энэнь урзанданайхиһаа 800 тонноор ехэ болоно.

Тингэбэшье, олонхи ажахынуудта гүрэнһөө үгтэһэн минеральна үтэгжүүлгын килограмм, центнер бүхэниие зүбөөр, газарай үрэжэл һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхээр хэрэглэдэг болохо асуудалда үшөөл бодото анхарал хандуулагданагүй гэжэ хэлэхэ шухала.

Үнэндөө, минеральна үтэгжүүлгые бодомжогүйгөөр, буруугаар хэрэглэбэл, газар таряалангай ургасые дээшэлүүлхэһээ байха, бүри тодхор татажа, ургамалай хүсэд һайнаар болбосорон эдеэшэхэ болзорые удааруулжа, эсэстээ ороохо таряанай, бусад ургамалнуудай ургасыень доошонь оруулжа болохо байна.

Минеральна үтэгжүүлгые яажа зүбөөр хэрэглэхэб, ямар болзорто, хайшан гэжэ тэрэниие газарай хүрьһэндэ оруулхада эгээл ехэ ашагтай байхаб?

Нэн түрүүн ямар хүрьһэтэй газар бэ, тэндэ ямар ургамал, ямар болзорто таригдажа, тэрэнь хэды саг соо ургажа эдеэшэхэб гэжэ һайн мэдээд, тэрээндэнь тааараха үтэгжүүлгэ оруулха шухала. Мүн минеральна үтэгжүүлгые гектарай хэды шэнээнээр, ямар аргаар хүрьһэн соо оруулхаб гэжэ урид зүбөөр тодорхойлхо ёһотой. Тиихэдээ нютагтахи сагайнь уларил, хүрьһэнэй шиг нойтые, газарайнь хүрьһэнэй хэзээ, хайшан гээд элдүүрилэгдэдэгые хараада абаха байна.

Гэхэтэй хамта, таримал ургамалнуудай һайнаар ургахаар, оруулагдаһан үтэгжүүлгын газар хүрьһэндэ бодото шэмэ үгэхөөр таатай эрхэ байдал хангаагүй һаа, минеральна үтэгжүүлгэһээ баһал мүртэй үрэ гарахагүй. Жэшээнь, муугаар хахалагдаһан, саг соогоо ёһоор элдүүрилэгдээгүй, тэндэнь буртаг үбһэнэй ехээр ургашаһан газарта минеральна үтэгжүүлгэ хэдышье ехээр адха, өөдэтэй үрэ гарахагүй. Баһа шанараар муу, нютагай эрхэ байдалда зохихогүй үрэһөөр тарибал, ямаршье ургамал баһа оруулагдаһан минеральна үтэгжүүлгын ашаг үрые хүсэд хэрэглэжэ шадахагүй байна. Юуб гэхэдэ, ургасань шэнгэн муу байгаад, элдэб хорхой шумуулда эдигдэжэ, үбшэндэ дайрагдажа, бүри муудаха бшуу.

Тингэжэ минеральна үтэгжүүлгэ худалдажа абаад, тэрэниие зөөһэн, хүрьһэндэ оруулһан ехэ гаргаша ёһоор тэхэрюулэгдэхэгүй, хэһэн ажал дэмы хосорхо ха юм.

Эгээл энээн дээрэһээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулхадамнай, ургаса мүртэй дээшэлнэгүй гэжэ зарим агрономууд гомдодог, эсэстээ тэрэниие ёһоор тоохоёо болидог. Теэд үнэндөө, энэмнай минеральна үтэгжүүлгые бодото эрдэм наукын заабариин ёһоор, бодолтой зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ болоно.

Республика доторнай газарай хүрьһэ шэнжэлхэ туршалга хэхэ, мүн газарай хүрьһэнэй үрэжэлые тодорхойлжо, үтэгжүүлгэ научна үндэһөөр хэрэглэхэ тусхай картограмма зохёожо, колхоз, совхозуудта үгэдэг тусхай агрохимиин албан бии болонхой. Гэбэшье ажахы бүхэн тэрэ картограммыень зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй, энээн тушаа оролдолгошье ёһоор гарганагүй.

Манай эндэхи нютагуудта гол түлэб хабар, зун шииг нойтон бага ородог гээшэ. Тиимэһээ таряалан, сабшалан дээрэ хэгдэдэг агротехническэ хүдэлмэриие тон хаһа саг соонь, һайн шанаргайгаар дүүргэхэ гээшэ шиидхэхы удхатай. Юуб гэхэдэ, газарай хүрьһэнэй шииг нойтые һайнаар барижа шадаагүй һаа, тэндэ оруулагдаһан үтэгжүүлгэһээ ашаг үрэ бодотоор гараха байна.

Эндэ механизаторнууд лэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэрэй техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаа һаань, газар хахалха, борнойлхо, культиваци хэхэ, ургамалай зурууд хоорондохиие элдүүрилхэ, минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулха хүдэлмэри хаһа сагтаа һайнаар хэгдэхэ бшуу. Агротехникын заабариин багаханшье хазагайруулагдаад байбал, минеральна үтэгжүүлгэ хэршье ехээр оруула, тэрээнһээ өөдэтэй үрэ гарахагүй.

Уһалагдадаг газартал минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада ашаяа түргэн харюулдаг ааб даа. Тиимэһээ тэрэниие эгээн түрүүн уһалагдадаг газарта таатай болзор соо оруулха хэрэгтэй.

Хоёрдохёор, нютагай эрхэ байдалда тааруу, эрхим һайн сортын үрэһэ тариһан газарта минеральна үтэгжүүлгэ баһал аша үрэеэ түргэн харюулдаг гээшэ.

Минеральна үтэгжүүлгын хажуугаар таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаха, зүбөөр тараажа, хүрьһэндэ шэнгээхэ шухала. Юуб гэхэдэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан газарһаа абтаһан тэжээлэй ургамалнуудые адууһа мал эдинэ. Тиимэһээ малһаа гараһан наг шэбхэ һөөргөө тэхэрижэ ерэһэн минеральна үтэгжүүлгэ болоно гэжэ тоолохо ёһотойбди. Яахадааб гэхэдэ, наг шэбхэ соо ургамалай эшэ, үндэһэндэ үлэһэн минеральна үтэгжүүлгын шэмэтэ бодосууд оролсодог шуу. Илангаяа наг шэбхые зүбөөр суглуулжа, хадагалха, шанаржуулха хэрэгтэй.

Шэнжэлжэ үзэхэдэ, ажахынуудта малһаа гараһан наг шэбхын нилээд ехэ хубинь миин хэндэшье хэрэггүй хэбтэжэ хосорно, шэмэтэ бодосынь дэмы һалана. Тэрэниие һайнаар суглуулжа, зүбөөр хадагалжа, элдэб органическа үлэгдэлнүүдээр холижо, компост болгохо шухала.

Эдэ бүгэдые хэрэглэжэ шадабал, экономическа талаараа ехэхэн ашагтай. Наг шэбхэ, органическа үлэгдэлнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ тухай академик Д. Н. Прянишников тон тодоор хэлэһэн байдаг.

Тэрэшэлэн олонхи ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ һайнаар хадагалха тусхай амбаар, складууд баригданагүй. Хэрбээ һайн складтай байбал, колхоз, совхозууд гүрэнһөө абаһан минеральна үтэгжүүлгэеэ шанарыень гээхэгүйгөөр һайнаар хадагалхаһаа гадна, тэрэнээ агротехническэ хэрэгтэй болзор соонь таряалан, сабшалан дээрэ тарааха байна. Харин мүнөө тиимэ амбаар, складгүй дээрэһээ ажахынууд минеральна үтэгжүүлгые үбэлдөө, хабартаа зөөжэ абаад, хабар тэрэниие газарай хүрьһэндэ оруулна. Үнэндөө, үтэгжүүлгые хабартаа газарай хүрьһэндэ оруулхадань һанаһанда хүрэмэ һайн аша үрэ үгэнэгүй, ургасынь гарасада биратай нүлөөлнэгүй. Һайн складтай һаа, тэрэниие үбэлдөө, хабартаа зөөжэ абаад, зундаа нарии наар хадагалжа, намар газараа хахалхадаа хүрьһэндэнь оруулбал, манай эндэхи эрхэ байдалда минеральна үтэгжүүлгэ нилээд ехэ ашаг үрэ үгэхэ һэн.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй энэ талыень ойлгодог, харадаггүйнь тон муу. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, газар таряалан эрхилэлгын культурые эрид дээшэлүүлжэ, гүрэнһөө үгтэһэн минеральна үтэгжүүлгын центнер, тонно бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, бүхы таряалан, сабшалан дээрэһээ элбэг ехэ ургаса абаха гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй уялга.

С. ШОПХОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент.

Журналистнуудай семинар

Мартын 27-28-да Улаан-Үдэ хотодо политическэ гэгээрэлэй байшан соо хүдөө ажахын асуудалаар бэшэдэг журналистнуудай семинар боложо үнгэрөө. Энэ семинарта аймагуудай газетэнүүдэй хүдөө ажахын таһагые даагшад, республиканска газетэнүүдэй, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй хүдөө ажахын таһагай журналистнууд хабаадаһан байна.

Эндэ КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо В. Л. Барлуков «Республикын хүдөө ажахын болон хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бэелүүлхэ гол зорилгонууд» гэһэн асуудалаар элидхээ. «Социалис мүрысөөн — хэблэлэй гол темэ» (Т. Г. Башкуев — «Правда Бурятии» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша). «Ажалша хүн — газетын хуудаһануудта» (С. С. Цырендоржиев — «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо). республикын колхоз, совхозуудта ажалай түлөөһэ гуримшуулха тухай (Хүдөө ажахын министрэй орлогшо Б. Г. Цыбиков), «Газетэ ба түрүү дүршэл» (С. А. Цыбиков — «Заря коммунизма» газетын редактор), газетын хуудаһануудта социалис мүрысөө харуулха дүршэл тухайгаа «Зэдын үнэн» газетын редактор А. Б. Будажапов, «Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ замууд ба хэблэлэй зорилгонууд» (Б. А. Гылыков — «Буряад үнэн» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша). КПСС-эй ЦК-да болоһон газетэнүүдэй бэшэгэй таһагуудые даагшадай зүблөөнэй дүнгүүд ба газетын эдэбхитэдтэй хэхэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай «Буряад үнэн» газетын бэшэгэй таһагые даагша Б. Ш. Ванчиков хөөрэжэ үгөө.

Һүүлэй мэдээгээр Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо хонишод 10370 эхэ хониноо 8500 хурьган абтаад байна. Энэ колхозой түрүү хонишод «Хүндэлэлэй тэмдэг» ордено Дабажаб Хандажапов, Цыбикжит Мансурунова гэгшэдэй даадаг отарада түл абалга урагшатай ябана. Үниэй хонишон Цыбикжит Чагдуровна 67 наһатайшье һаа, залуушуулһаа дутуугүй ажаллана. Тэрэнэй даажа абаһан отарада 100 хонин бүриһөө 100 гаран хурьган абтаад, бүрин һайнаар түлжүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыбикжит Мансурунова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эдэбхитэдэй суглаан

КПСС-эй Загарайн райкомдо арадай хинагшадай аймагай эдэбхитэдэй суглаан болоо. Партиин XXIV съездын заабариһаа үндэһэлэн, арадай хиналтын бүлэг болон постнуудай хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Синжимитыпов элидхэл хэһэн байна.

Суглаанай хүдэлмэридэ республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Таханов хабаадажа, аймагай эдэбхитэдэй үмэнэ үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад аймагайнгаа арадай бүхы хинагшадта хандаһан бэшэг баталан абаа.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ТОКАР...

Иннокентий Кузьми...ков олон жэлэй турша... лэн-Дүүмын механичес... водто хүдэлжэ байна. ... харюусалга ехэтэйгээр ... даг, бүтээһэн продукци... һайн шанартай, хала... риин даабари үлүүлэ... гэһэн байдаг. Инно... Кузьмичтэ эгээл хари... тай ажал даалгагда... Бэрхэ токарь ямаршье ... абаа һаа, саг болзор... дүүргэхэ гэжэ оролдодог.

...

тула хаба шадалаа ... гөөр хүдэлжэ байна.

И. МАЛЬЦ...

СОВЕТ-ОРОН ШЭНЭ ҺОНИН

ШЭЛ ХУШАЛТАТАЙ ОГОРОД

ТБИЛИСИ. (ТАСС-ай корр. Р. Ахпателов). Үшөө нэгэ — Сагурамска теплицын ажахы Тбилиси шадар ашаглалгада оруулагдаба. Гурбан гектар газар эзэлдэг шэл хушалтатай огородто үгэрсэ, томат һуулгагдажа байна. Эндэ таатай һайн уларил тогтоогдонхой, тусхай түхеэрэлгээр бороо сүршэн оруулагдадаг. Байгша ондо теплицын коллектив 240 тонно овощ гүрэндэ худалдаха уялга абаа.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Алтайн таряашад хабарай тарилгада һүүлшын бэлэдхэл хэжэ байна. Колхоз, совхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ бэлдээ, тарилгын хүдэлмэриин түсэбүүд табигдаа.

Мүнөө хизаарай механизаторнууд 40 мянган трактор заһабарилаад байна. Гэнжэтэ, мөөртэ тракторнуудай, бүхы сеялкэнүүдэй, культиваторнуудай ба бусад машинануудай 95 процентнь заһабарилагдажа, поли дээрэ гаргагдахаар бэлэн болгогдонхой.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР ГАРГАГДАНА

ЧЕРЕПОВЕЦ. (Вологодско область). (ТАСС-ай корр. О. Тихомиров). Эндэхи азотнотукова заводой химигүүд аммиагай селитрэ түсэбһөө гадуур ехээр үйлэдбэрилэн гаргажа, хүдөөгэй ажалшадта эльгээбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур гурбан эшелон үтэгжүүлгэ ябуулаа.

НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ САСАНА

БАКУ. (ТАСС-ай корр. Р. Стативин). Азербайджанай хүдөө ажахын авиациин летчигууд намар таригдадаг ургамалдаа нэмэлтэ тэжээл сасажа захалаа. Энэ хүдэлмэрээ нёдондо жэлэйхиһээ хахад һараар урид эхилһэн байна.

Түрүүшын үдэр олон экипаж үдэрэйнгөө даабари нилээд үлүүлбэ. Үтэгжүүлгэ ашаалха хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһанһаа иимэ ехэ амжалта туйлагдаһан байха юм.

БАЯН ҮРГАСА АБТАХА

МИНСК. (ТАСС-ай корр. Е. Галкин). Брестскэ, Гродненско, Гомельскэ областьнуудай таряашад үнгэрэгшэ намарайнгаа ургасын һүүлшын участогуудта минеральна үтэгжүүлгэ тарааба. Самоледууд, вертолёдуудһаа гадна, газарай техникэ һайнаар хэрэглэһэн байна.

Эртын хабар шамдуулна. Механизаторнууд намарай паар культиватораар һэрхинилгэнэ. борнойлно. Урда районуудтань эртын тарилга эхилээ.

МОДОШОД САКСАУЛ ТАРИНА

ТАШКЕНТ. (ТАСС-ай корр. Э. Шаль). Узбекистанай модошод саксаул тарижа дүүргэбэ. 78 мянган гектар хэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 24 мянга гаран үлүү гектарта тэрэнэй үрэһэн һуулгагдаа.

Урда тээнь һайнаар элдүүрилэгдэнхэй газарта таригдаһан саксаул пэгшын гаража байна.

АМАР ШАДАРХИ ЗАГАҺАНАЙ ЗАВОДУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. И. Перепелицкий). Хизаарай загаһа үсхэбэрилгын заводуудта лососиин жараахайнуудые нуур сөөрэмүүд руу табижа эхилбэ. Нёдондо жэлэй һүүл багта табигдаһан түрьһэнүүдһээ 110 миллион шахуу жараахай гараа. Гарзалалгань нормоһоо хоёр дахин бага байба. Түрьһыень таниинаар, үрэ ехэтэй бусад эмүүдээр болбосоруулхада, иимэ дүн туйлагдаһан байна.

БАМ-ай ЗАХИЛААР

НАХОДКО (Примориин хизаар). (ТАСС-ай корр. А. Папета). Эндэхи түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод түмэр замай хүүргын түхеэрэлгэнүүдые Байгал-Амарай түмэр замай Усть-Кудтахи барилгашадта эльгээбэ. 60 градус хүйтэндэ тэсэхэ тусхай буладаар, һайн шанартай цементээр тиимэ хэрэгсэлнүүд бүтээгдэһэн байна.

Жэлэй эхинһээ хойшо заводой коллектив 7100 кубометр гэхэ гү, али кварталай түсэбһөө 500 кубометрээр ехэ продукци БАМ-да эльгээгээ.

УСТЬ-ИЛИМЭЙ ШЭНЭ АГРЕГАТ

УСТЬ-ИЛИМ. (Эрхүүгэй область). (ТАСС-ай корр. М. Совенко). Усть-Илимэй ГЭС-эй ээлжээтэ, дүрбэдэхи агрегадые хабсаргажа эхилбэ. Барилгашад, хабсаргагшад шэнэ электрическэ машиные болзорһоонь һара хахадаар урид — Агуехэ Илалтын 30 жэлэй ой болотор ашаглалгада оруулхаар шиидээ.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада, станциин түрүүшын гурбан агрегадые ашаглалгада оруулһантайнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгада харюу болгон, комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилгын коллектив энэ жэлдэ 1200 мянган киловатт хүсэтэй 5 гидроагрегат, тэдэнэй нэгыень болзорһоо урид ашаглалгада оруулха уялга абанхай.

БАЙРЫН ГЭР БАРИГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

ЭРХҮҮ. (ТАСС-ай корр.). Манай ороной байрын гэр баридаг комбинадууд жэлдээ 9500 байра бариха түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг байна гээд барилгын үйлэдбэри һайжаруулха асуудалнуудаар эндэ нээгдэһэн научно-техническэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Байрын гэр баридаг комбинадуудай хүдэлмэрилэгшэд, проект табигшад, оронойнай эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай, конструкторска бюронуудай ба дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд тэрээндэ хабаадана.

Энэ конференциин Эрхүүдэ зарлагдаһаниинь дэмы бэшэ. Ушар юуб гэхэдэ, нютагай барилгашад Социалис Ажалай Герой Н. А. Злобиной гуримаар ажалладаг, томодхогдомол бригадануудые эмхидхэжэ, ажалдаа поточно арга орон дотороо түрүүлэн хэрэглэһэн байна. Хабсаргагдаһан материалнуудаар энэ хотодо хэгдэдэг барилгын хэмжээн 59 процентдэ, байра барилгын хэмжээн 82 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

НАУЧНА ЭКСПЕДИЦИИН ХАҺА ЭХИЛБЭ

РИГЭ. (ТАСС-ай корр. С. Шпунгин). Латвиин Наукавуудай академиин экспедицинүүдэй хабар-зунай хаһые биологиин институт нээбэ. «Дзинтарюра» гэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын судна Ригын тохой худар ороо. Эрье шадарай зонын гидробиологическа ба гидрохимическэ хубилалтануудые эрдэмтэд адаглан шэнжэлхэ юм. Тус институт республикын олон нуур сөөрэмүүдтэ, гол мүрэнүүдтэ иимэ шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ байна. Али бүхы буртаг зүйлнүүдһээ агаар хамгаалгада хабаатай ехэ программа бэелүүлхээр хараална.

ХҮҮГЭДЭЙ НОМОЙ ҺАЙНДЭР

ТБИЛИСИ. (ТАСС-ай корр. М. Габриадзе). Хүүгэдэй ба эдиршүүлэй номой бүхэсоюзна недели Гү... ниислэл хотодо н... Эдир уншагшад, мүн ... тэ зорюулагдаһан ном... бэшэдэг совет уран ... шод, гадаадын лите... нууд ороной бүхы нют... һаа энэ һайндэртэ ... хаяа ерээ.

Ороной хүүгэдэй ... дай хэблэлнүүдээр бар... гаргагдаһан хэдэ мян... ярмагуудта табигда...

УРАН ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ

БАКУ. (ТАСС-ай ... Л. Гольдштейн). Аз... жанай арадай уран ... республикын гүрэнэй ... лауреат Марал Рахм... Африкын хүгжэжэ ... оронуудтахи ниитын ... ябуулдаг эхэнэрнүүд... портредүүдые таби... руулба. Азербайджа... эхэнэр зураашанай ... нүүдые харуулхын ... куда нээгдэһэн выст... тэрэнэй хүдэлмэри ...

Энэ выставкэ Эх... дэй уласхоорондын ... рюулагдана. Эдэнь ур... рагай, скульптурын, ... кын, шэмэглэн гоёол... лан бүтээлгын иску... зохёолнууд болоно.

АЛДАР ГАБЬЯАГАЙ АЛТАН ОДОД

БААТАР ХОТО КИЕВ... Эртэ урда байгуулагдаһаншье, хододоо эдир залуу энэ город алдарта революционной дайшалхы болон ажалай уг заншалнуудаараа совет бүхэндэ һайханаар һанагдадаг.

...ал дүлөөр соробхилһон 41 ондо Киев үльгэрэй баатарнуудай харуулдал адляар шэлэгдэмэл гитлеровскэ дивизинүүдэй сохилтонуудые бэе дээрээ абаһан байна. Тэдэнэй галзуу шанга атакануудтань Украинын ниислэлые хамгаалагшад эрид шанга сохилто үгэдэг һэн. Городые хамгаалалга совет хүнүүдэй Эхэ орондоо хизаарлашагүй дуратай, тэсэмгэй шанга, эрэлхэг зоригжоой байһанай толотомо үльгэр жэшээ болоо юм.

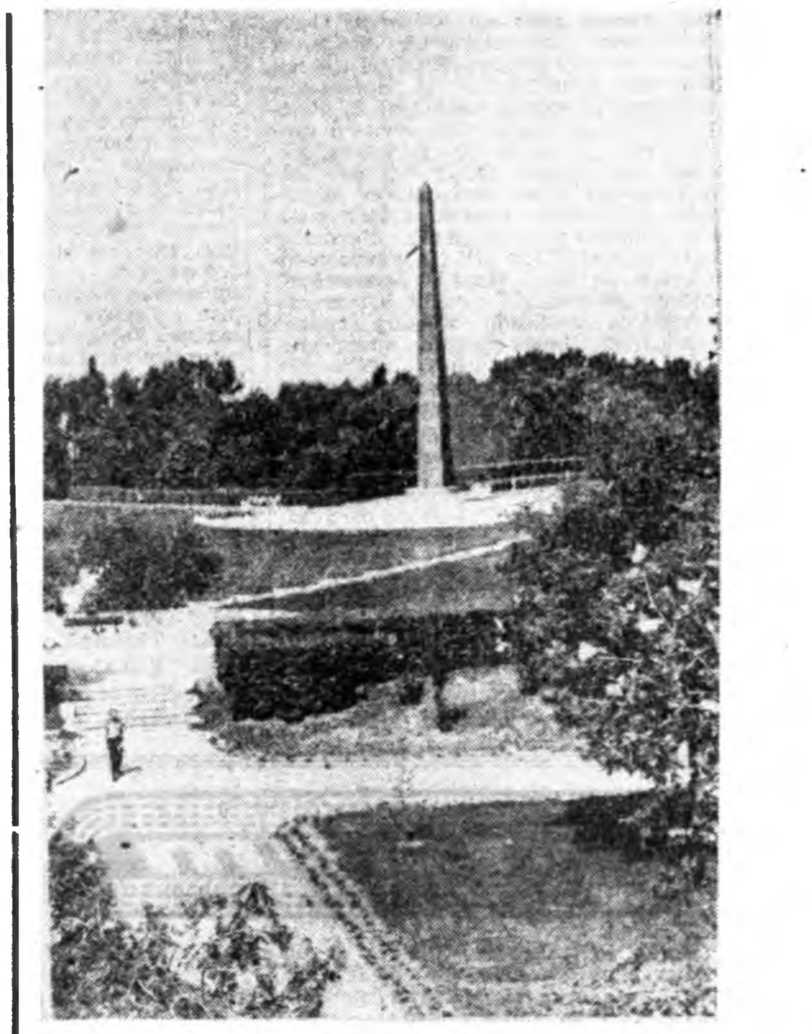
1943 ондо Днепрые дайгаар гаталан гараад, Киевые сүлөөлэгшэдэй баатаршалгань хэзээшье мартагдашагүй мүнхын суурда гаранхай.

Үнипэй хүлеэһэн үдэр ерэжэ, 1-дэхи Украинска фронтын сэрэгшэд генерал Н. Ф. Ватутинай командалга доро Киевтэ дайлалдан ороһон байна. 1943 оной ноябриин 6-да, Агууехэ Октябриин социалис революциин 26-дахи ойн жэлэй урда тээхэнэ Украина дайсадһаа сүм сүлөөлэгдэһэн юм. Москвамнай артиллериин нэрьемэ шанга ёһололой буудалгаар Киевэй сүлөөрэлгые угтаба...

«...Совет Украиные сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй үедэ манай агууехэ Эхэ ороной олон мянган үнэн сэхэ патриодууд баатарай үхэлөөр унаа. Украинын газар дайда тэдэ геройнуудай хүүрнүүдые пангинаар сахин хадагалдаг. Тэдэнэй баатаршалганууд тухай бүгэдэ арадай дурасхаал хэтэдээ мүнхэл!» — гэжэ 1967 оной декабриин 23-да Украинын Коммунис партиин Центральна Комитедэй болон Украиныг ССР-эй Верховно Соведэй баяр ёһололой нэгэдэмэл заседанида үгэ хэлэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Генаеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр баатар хото Киев партиин хүсэл зоригоор, киевэйхидэй шэн габьяата ажалаар, аха дүү республиканууудай туһаламжаар өөрынгөө экономическа хүсэ шадалые олон дахин арьбадхажа, улам ехэ, улам һайхан боложо, эрдэм болон соёлой томо түб болонхой. Агууехэ илалтын 30 жэлые тэрэ зохёохы оюун хүсэнэйнгөө түлэг һалбаржа байһан үедэ угтажа байна. Энэ хуудаһан дотор Днепртэхи баатар хотын совет арадуудай аха дүү бүлэ дотор туйлаһан дайшалхы болон ажалай илалтанууд тухай хөөрэгдэнэ.

(ТАСС).

КИЕВ. Хэтын алдар солын парк.

ТАСС-ай фотохронико.

ИЛАЛТЫН ВАХТАДА ЖАГСАҺАН ГЕРОЙНУУД

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан олон мянган ветеранууд баатар хото Киевтэ ажаһуужа, хүдэлмэрилжэ байдаг. Станок-автомадууд болон агаарай онгосонуудые, электро-хэмжэлгын приборнууд болон фотоаппарадуудые, экскаваторнууд болон океанай траулернуудые, тоололгын машина болон шэрээлгын аппарадуудые, хэмэл алмазууд болон хэтэ хатуу инструментнүүдые урап гарта тэдэнэр бүтээнэ. Урдань фронтдо ябагшад предприяти бүхэндэ залуушуулай мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхэдэнь, һунгаи абаһан мэргэжэлээ түргэн шудалхадань туһалдаг. Дайшалхы орденуудта хүртэһэн олон зуун хүнүүд ажалдаа амжалта илалта туйлаһанайнгаа түлөө Эхэ оронойнгоо дээдын шангуудта хүртэнхэй. Урдань сэрэгшэд ябагшад мүнөө агууехэ илалтын 30 жэлэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаба. ТАСС-ай корреспондентнүүд тэдээн тухай хөөрэнэ:

А. А. Донченкын хүдэлдэг мүлилгын станогой дэргэдэ жэжэхэн ёлко табигдаба. Ушарынь хадаа февральда энэ гайхамшаг мастер найман жэлэй даабари дүүргэбэ бшуу. Агуүехэ илалтын 30 жэлэй хүндэлэлдэ габшагай ажалай вахтада жагсаад байхадаа, Анатолий Акимович энэ амжалта туйлаа юм.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» гэдэг Киевэй заводто, Украинын ниислэлэй эгээл үнинэй энэ предприятида гансал дайнай ветеранууд бэшэ, харин заводой бүхы ажалшад габшагай ажалай вахтада жагсанхай.

35 жэлэй урда Анатолий Донченко анха түрүүшынхээ «Арсеналай» проходной руу ороһон юм. Тэрэнние мэргэжэлдэнь, орёо хэсүү ажабайдалда һургаһан хүнүүдэй нэрээр мүнөө гудамжанууд болон талмайнууд нэрлэгдэнхэй, тэдэнэр Соведүүдэй засагай түлөө баррикаданuудта тулалдаһан геройнууд гэжэ учебнигүүдтэ оронхой. Тэрээнһээ хойшо завод энэ хүнэй түрэл гэрынь хэтэдээ болонхой. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ бусад арсеналецуудтай хамта Ураал эльгээгдэжэ, илалтын буу зэбсэг шэрээжэ эхилһэн юм. Тиигээд өөрынгөө дураар фронт эльгээгдэһэн. Өөрөө ябадаг буугай наводчигынь болоо. Тэрэнэй болон нүхэдэйнь мэргэн буудалгаһаа гитлеровскэ «тигрнүүд» ба «пантерэнүүд» шатадаг һэн. Дайшалхы илалтануудайнгаа түлөө залуу артиллерист Алдар солын орденоор, «Эрэлхэг зоригой түлөө» медаляар шагнагдаһан байна.

Армиһаа табигдан, түрэл заводтоо тус сэрэгшэ коммунист болоһон ерээ. Тиигээд танил түрэл станок дээрээ дахин хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ сагһаа жойшо үйлэдбэриин нормые үлүүлэн дүүргээгүй үдэр гэжэ А. А. Донченкодо байгаагүй юм. Анатолий Акимович «Табан үдэрэй даабарине — дүрбэн үдэр соо» гэһэн далита үүсхэл гаргаһан хүнүүдэй нэгэн. Тиигээд өөрөө абаһан уялгала алдадгүй дүүргэдэг. Нормоёо хоёр зуун процентээр дүүргэхэ гээшэ коммунис ажалай ударник, партиин горкомой бюрогой гэшүүн энэ хүнэй хэлбэришэгүй баримталдаг дүримынь болонхой.

Лесная гэжэ гудамжада байдаг гэртэ үдэр бүри олон бэшэг ерэжэл байдаг юм. Тиин запасай капитан Михаил Михеев полевой почтын адрестай ахалагша лейтенант, лётчик Борис Михеевэй бэшэгые илангаяа ехээр хүлеэдэг юм. Энэ дайшалхы офицер Советскэ Союзай Герой болоһон өөрынгөө эсэгын хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлнэ.

...1943 оной ноябриин 6-да зэдэлһэн томо буугай салют Украинын ниислэл Киевые 1-дэхи Украинска фронтын сэрэгшэдэй сүлөөлһэн тухай дуулган мэдүүлээ һэн. Букринска плацдарм гэжэ алдаршаһан газарта ахалагша лейтенант Михаил Михеевэй рото Днепрые хатуу тулалдаагаар һэтэ сохин, эгээн түрүүшүүлэй зэргэдэ гаталһан байна.

— Днепр болон Киевэй түлөө тулалдаха үедэ намтай хамта нэгэн зэргэдэ ород Александр Алексеев, грузин Акакий Тереладзе, башкир Михаил Ахмедов, татар Ромиль Абрушин болон манай олон үндэһэтэ Эсэгэ ороной бусад түлөөлэгшэд дабшалсаа гэжэ бидэ. Киев нютагай хүн, онсо ехээр омогорходогбди,— гээд М. В. Михеев хөөрэнэ. Мүнөө, 30-аад жэлэй үнгэрһэн хойно, ажалдаа ошожо ябахадаа, түрэл Киевээ хододоо һайхашаан харадагби. Инаг дурата социалис Эхэ ороноо дайсаһаа аршалан хамгаалһан совет хүнүүд ехээр һандаргагдаһан Киевыемнай иимэ һайхан болгоо бшуу.

Капитан М. В. Михеевшье шинелээ тайлажа, хүдэлмэриингөө хубсаһа дахин үмдөө һэн. Киевэй гурбадахи авто-заһабарилгын заводто тэрэ хорёод жэл ажаллана. Тиихэ зуураа, слесарьһаа инженер хүрэтэр зам гараа. Геройн одонойнь хажууда Ажалай Улаан Тугай ордон яларaa. Михаил Витальевич таба дахин удаа удаагаар горсоведэй депутадаар һунгагдаа. Мүн Украинын ниислэлэй партиин Подольско райкомой бюрогой гэшүүншье байгаа.

...Сагаан саарһан зөөлэхэнөөр гэрэлтүүлэгдэнхэй. Михаил Витальевич бэшэг бэшэжэ һууна. Заводоймнай ажал хүдэлмэри һайн ябажа байна, тиигээд илалтын 30 жэлэй ой ойртожо, намда сүлөө саг үгы болонхой гэжэ хүбүүндээ бэшэнэ. Юундэб гэхэдэ, ветеран бэйһан тула фронтовигуудай яажа тулалдаһан, илалта туйлаһан тухай залуушуулда хөөрэжэ үгэнэ бшуу.

Киевые сүлөөлхын түлөө байлдаан.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАНДАРХАЙ СООҺОО БОДОО

Киевэй гол һудаһан бологшо ***Крещатик*** *хододоо һайханаар үзэгдэдэг. Олон дабхар һарцул сайбар гэрнүүд, ноб ногоон модонууд, сагаан залаата каштанууд, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн магазинай витринэнүүд, согтой хүхюун киевэйхид ба городой айлшад... Энэ — Украинын ниислэлэй зүрхэниинь, һайндэрэй һүртэ жагсаалнуудай, арадай сэнгэлгын газар.*

Оройдоол гушан жэлэй саана энэ алдарта Крещатик бүхыдөө һандаргагдашаһан хэбтээ бэлэй. Оройдоо гансахан гэр бүтэн үлэһэн байгаа. Киевэйхидэй олонхидой тэрэ үедэ фронтдо байһан гү, али фронтын хэрэгтэ ажаллажа байгаашье һаань. Украинын ниислэлэй хүн зон городойнгоо сүлөөлэгдэмсөөр Крещатигаа һэргээн бодхоожо эхилээ һэн. Миллион кубометр хирпиисэ хана задалха, арбан мянган тонно металл ябажа заисуулха, 200 мянган тонно шулуу шохой гаргажа хаяха хэрэгтэй байгаа. Эндэ хэгдэһэн ажал хадаа Днепрогэсые бариха үедэ хабсагай малтаһан ажалтай хэмжээгээрээ адли байгаа гэжэ мэргэжэлтэд тоолоо.

Хүдэлмэришэд болон эрдэмтэд, артистнууд ба уран зохёолшод, студентнэр болон һурагшад, һая фронтһоо ерэһэн хүнүүд болон партизанууд һандархай гэрнүүдые задалжа, сэбэрлэхэ ажалда гарадаг һэн. Ураал болон Алас-Дурнаһаа, Дунда Ази болон Сибирьһээ материал, зэр зэбсэгүүд эльгээгдээ. Совет Эсэгэ ороной бүхы үндэһэ яһатад аха дүү Украинын ниислэлые үнэһэн тоборог сооһоо һэргээн бодхоолсоо.

Киевэй гол гудамжа бариха проект бэлэдхэлгэдэ эрхим архитекторнүүд хабаадаа. Мүнөө шэнээр баригдаһан Крещатик дайнай урда тээхидэ орходоо бүри һайхан болоо.

А. ИВАНЧЕНКОВА,
ТАСС-ай корр.

ТОО, БАРИМТАНУУД

1943 он. Совет сэрэгшэд Украинын ниислэл Киевые немецко-фашистска эзэрхэгшэдһээ ноябриин 6-да сүлөөлөө.

Днепр дээрэ ба Киевые сүлөөлхын түлөө болоһон тулалдаануудта Совет Армиин солдат болон офицернүүд олон түмөөрөө баатаршалга харуулаа. 2438 хүн Советскэ Союзай Герой болоо. Тэдэнэй дунда — 47 генерал, 1123 офицер, 1268 сержант болон солдадууд байһан юм. Олон мянган сэрэгшэд СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаа һэн.

* *

1975 он. Хамта дээрээ 17 миллион гаран дүрбэлжэн метр талмайтай, олон дабхар 30 мянга гаран байрын гэрнүүд Киевтэ бии байна. Гансал үнгэрэгшэ жэлдэ 30 мянган киевэйхид шэнэ байраяа толлоо.

* *

1975 он. Киевэй һургуулинуудта 260 мянган үхибүүд һуралсана. 196 мянга шахуу хүбүүд, басагад дээдэ һургуули, техникум болон профтехучилищинуудта эрдэм шудална. УССР-эй Науканууудай академиин эрдэм-шэнжэлэлгын 50 институт болон эмхи зургаанууд Киевтэ хүдэлнэ. (ТАСС).

ГРИГОРИЙ ВЕРЕВКЫН нэрэмжэтэ Украинын арадай габьяата академическэ хоорые хүгжэмдэ дуратайшуулһаа мэдэхэгүй хүн байха аал? Тэрэнэй аялгануудынь Днепр-Славутичые дахан үлеэдэг хүсэтэ һалхинай хүүеэ, һүниин һэбшээнэй шэбэнээ, зүрхэнэй мэдэрэлые дууряан зэдэлжэ, түрэл нютагаа магтан, Эхэ орондоо хизаарлашагүй дуратай байхые уряалдаг. Арадай дуунуудые суглуулан нэбтэрүүлдэг гэжэ суурхадаг энэ коллектив таба мянга шахуу концерт таба миллион гаран шагнагшадай үмэнэ табяа.

1943 оной сентябрь. Гал дүлөөр соробхилһон Украина. Һандаргагдаһан, түймэртэ абтаһан хото һууринууд. Эгээл энэ үедэ республикын правительство Украинын арадай хоор байгуулха тухай шиидхэбэри абаа һэн. Дуунай энэ коллектив эмхидхэхые мэдээжэ композитор, хоорой дирижер Григорий Веревкодо даалгагдаа.

ДУУ ХҮГЖЭМ ЗАМХААГҮЙ

Арадай хоорой түрүүшын концерт гитлеровецүүдһээ сүлөөлэгдэһэн Киевтэ болоо һэн. Харин удаань украин дуунууд сэрэгэй госпитальнуудта, вокзалнуудта зэдэлбэ. Үглөөдэрынь байлдаанда ошохоёо байгшад тэрэниие шагнадаг бэлэй.

Коллективэй Закарлати ошолгониинь ехэ удха шанартай байһан. Хүгжэм болон дуунууд совет Украинын, манай олон национальна бүхы Эхэ ороной ажабайдал тухай сүлөөлэгдэһэн һууринуудай хүн зондо хөөрэжэ үгөө.

«Тала дайдаар, дайдаар...» гэһэн дуун онсо гүнзэгы, хурса мэдэрэл харуулһаараа илгарна. Уран һайханай бүлгэмэй композитор А. Пашкевич поэт М. Нехода гэгшын үгэдэ энэ дуу бэшээ. Тала дайдаар солдадууд тулалдаанда тэгүүлнэ. Һомондо дайрагдан унаад, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа гамнанагүй. Тэдэнэй улаан шуһанай адхарһан газарта дурасхаалай сагаан баганануд бодоо. Харин тойроод тарлан долгитон хүльбээргэтэнэ. Солдадуудай хүбүүд, ашанарынь энэ талаар тарня тарина. Энэ баяр баясхаланта, уйдхар гашуудалта дууе Александр Корнейчук Украинын реквием гэжэ нэрлэһэн юм. Тэрэ дуун унаһан геройнуудай дурасхаалые һүр жабхалантайгаар мүнхэлэн, баатаршалгыень хэтэдээ мартахагүйбди гэжэ мүнөө мэндэ байгшадай тангаригынь мүн.

Л. КОРОБЧАК,
ТАСС-ай корр.

Украинын сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай баяр ёһололой марш мартагдашагүй байгаа. Намарай намжаахан тэрэ үдэр сэсэгээр бүрхөөгдэһэн Крещатигаар үһөө эртэ сайһан зургаан мянган эрэшүүл колонннонууд дотор ябажа гараа. Тиин киевэйхид һайндэрэй сэнхир формотой үндэр генералые бэлээр таняа. Энэмнай 240-дэхи Киевскэ-Днепровско суута стрелково дивизиин командир Терентий Фомич Уманский гээшэ.

Днепрые гаталха, Киевтэ эршэтэ добтолго хэхэ үедэ дайшалхы баатаршалга харуулһанайнь түлөө тус дивизиин дүшэн табан сэрэгшэдтэ Советскэ Союзай Герой гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Тэдэнэй нэгэниинь — дивизиин командир.

Т. Ф. Уманский Кировградтахи таряашадһаа уг гарбалтай. Генерал-майор нэрэ зэргэтэй ябахадань, дайн дүүрээ. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генштабай К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ сэрэгэй академидэ һураа, соединенинүүдэй командир ябаа, олон жэлэй туршада Киевэй суворовско училищиин начальник байгаа. Мүнөө Терентий Фомич отставкада гаранхай. Өөрынгөө үхибүүд тухай эсэгын дуратайгаар хөөрэдэгтэл адли Терентий Фомич домог түүхэдэ ороһон соединенингээ сэрэгшэд болон командирнууд тухай омогорхон хөөрэнэ.

АРАДАЙ ОМОГ ЗҮРХЭН

Днепрые гаталан унаһан баатар
Дурасхаалда хэзээшье мүнхэхэн даа...
(Дууһаа).

Взводой командир, ахалагша сержант Петр Нефедовэй нэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхэдэ оронхой. Мүрэнние гаталхын урда тээ Днепрэй эрье дээрэ дивизиин рото, взводуудта митингнүүд болобо.

— Нефедовые боец байхаһаань һананаб, — гэжэ Терентий Фомич үргэлжэлүүлнэ. 1943 оной сентябриин харанхы нэгэ һүни тэрэ олон солдадуудтай хамта Днепрые гаталан гараба.

Терентий Фомич арһан дахатай зузаан дэбтэр ирана. Тэрэ олон жэлэй туршада соединенингээ сэрэгшэд тухай тэмдэглэн бэшэдэг юм.

— Дайсантай тэмсэжэ байхадаа, арадуудай хани барисаан, совет патриотизм, пролетарска интернационализм гэһэн үндэр ехэ ойлгосонуудые бодото хэрэг дээрэ баталан харуулдаг һэмди. — гэжэ тэрэ һанан һанан хөөрэнэ. Байлдаанай үедэ бэе бэеэ аршалха, нүхэд ёһоор харилсаха, узбек, татар ород — хэншье байг — ами наһаяа тэрэнэй түлөө үгэхөөр бэлэн байха гээшэ манай ёһон байгаа, энэ бидэндэ хүсэ шадал, тэсэмжэ нэмээдэг һэн. Советскэ Союзай Герой капитан Илья Стратейчугай нэгэл ротодо Днепрэй түлөө тулалдаха үедэнь ород Шабрицкий, украин Павлюченко, узбек Ибрагимов, казах Альшанов, таджик Вахидов, азербайджан Амилов, еврей Хаимов, татарин Османов гэгшэд ябалсаһан юм. «Бүхы үндэһэ яһатанай хүнүүд нэгэл, совет арадай омог зүрхэтэй» гэжэ тэрэ үедэ сэрэгшэд зүб хэлсэдэг байгаал даа.

В. МИХНЕВ,
ТАСС-ай корр.

ПАТОНОЙ ЗҮЙДЭЛ

Суута хүүргэшэн, барилгын материал шэнжэлэгшэ, элитэ ехэ эрдэмтэн, нилээд үтэлһэн хүн заводой цехтэ ерэбэ. Патриот байһан тула даа тэрэ хүдэлмэриин энэ һуурида ерээ. Тэрэ шэрээлгын автомадуудые хабсаран тааруулна, һургуулиин наһанай үхибүүдые һургана. Һахал ургаагүй хүбүүд ба гэзэгэтэйхэн басагад дайнай замаар ошоһон токарьнуудай, электригүүдэй, таблагшадай орондо бүри мүнөө хүдэлжэ эхилхэ ёһотой. Тэрэ холын һүреэтэ үдэрнүүдһээ үлэһэн юумэн — харлашаһан фотографи — УССР-эй АН-ай электро-шэрээлгын институдай стенд дээрэ табигдаба. Тэрээн дээрэнь — автоматическа шэрээлгын онол эргэда багахан басага һургажа байһан буурал һахалтай академик. Энэ — Евгений Оскарович Патон гээшэ. Мүнөө бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ, электро-шэрээлгын шэнжэлэлгын институт тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй. Уралай нэгэ завсдто бүтээгдэһэн зүйл мартагдашагүй тэрэ сагай эршэ түгшүүрилые, гашуудал гасалангые һануулна. Үнгэрһэн жэлнүүд тухай һанан, Евгений Оскарович иигэжэ бэшээ һэн: «Манай гол габьяа юун байгааб гэхэдэ, бидэнэр түргэн шэрээлгын аргые оборонно промышленностьда үсэд нэтэрүүгээр нэбтэрүүлһэн байнабди. Бидэнэр кабинедүүдтэ шэбээлээд һуугаагүй, харин заводуудта ажаллажа, үйлэдбэришэдтэй хамта илалтын зэбсэг дабтан шэрээлсээбди. Амгалан сагта 8—10 жэлдэ хэхэ ажалые институднай дайнай гурбан жэлэй туршада бүтээһэн байна».

Мүнөө тэрэ институт шэрээлгээр СССР-эй гол научна эмхи зургаан болонхой. Тус институт ороной 800 завод болон барилгануудтай, социалис оронуудай 66 шэнжэлэлгын эмхи болон предприятинуудгай зохёохы ёһоной холбоо харилсаатай байдаг.

А. БАУЭР,
ТАСС-ай корр.

УКРАИНЫН ССР. Эртэ урдын Киев улам залуу болоно. Тэрэнэй шэнэ шэнэ кварталнууд Днепр мүрэнэй хоёр бэеэр хабтайн нэмжынэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ олон арбаад мянган зон шэнэ байрада нүүжэ ороо. Шэнэ һургуулинууд, худалдаа наймаанай түбүүд, хүүгэдэй комбинадууд, больницанууд, поликлиникэнүүд баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Днепрэй баруун бэедэхи Никольско Боршаговка гэжэ шэнэ район.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Үгээ ойлголсолго ба харилсаа холбоон

Франциин премьер-министр Жак Ширагай албанай хэрэгээр Советскэ Союз ерэһэн ушар уласхоорондын байдалда тон ехэ анхарал татаба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Рамбуйедэ Франциин президент В. Жискар д'Эстэнтэй уулзаһанай һүүлээр гурбан һараһаа дээшэхэн саг үнгэрһэн хойно энэ ушар боложо, СССР Франци хоёрой хоорондо үгээ ойлголсолго ба харилсаа холбооной политикын бэелүүлэгдэжэ байһаниие үшөө дахин гэршэлэн харуулба. «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэй уулзажа, хөөрэлдэхэ гээшэ намда ехэ зол хуби ба сэдьхэлэй ханалга болоо», — гээд Жак Ширак Париж ерээд тэмдэглэлээ. Рамбуйедэ болоһон уулзалгын үрэ дүнгүүдые баримталан, уласхоорондын онсо шухала, мүн хоёр талын харилсаануудай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоо. Москвада болоһон энэ хэлсээн дээрэ уласхоорондын асуудалнуудай дундаһаа Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоолгодо онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Энэ хэлсээнэй дүнгүүд Европодо шахардуу шанга байдалые саашадань һуларуулха хэрэгтэ шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ байһаниинь мэдээжэ. Богони болзор соо зүблөөе гүйсэд амжалтатайгаар үнгэргэжэ, үндэр тушаалтадай уулзалгаар тэрэниие түгэсхэхын тула өөһэдһөөнь дулдыдаха юумэ хуу хэхэ гэжэ хоёр тала үгээ ойлголсоһон байна.

СССР ба Франци хоёрой хоорондо экономическа харилсаа холбооной асуудалнууд зүблөөн дээрэ онсо һуури эзэлһэн байха юм. «Хоёророной хоорондохи худалдаа наймаан айхабтар түргөөр хүгжөөгдэжэ, эгээн ехээр этигэдэг хүнүүдые гайхуулна» — гээд һаяхан «Фигаро» газетэ бэшэхэ зуураа, ойрын табан жэлэй туршада совет-француз худалдаа наймаанай хоёр дахин, аргын байгаа һаа, гурба дахин үргэдхэгдэхэ байһан тухай мэдүүлээ. Москвада харилсаа холбооной тодорхой асуудалнуудаар зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Тусхайлан хэлэбэл, алюминиин, нефтиин ба газай промышленностиин томо комплекснуудые бариха тухай хэлсээн баталагдаа. Тэрээнһээ гадна, оршон тойрондохи байгаали хамгаалха ба хүдөө ажахын талаар хоёр ороной хоорондо харилсаа холбоо байгуулха тухай хэлсээндэ гар табигдаһан байна.

Дипломатическа эдэбхи ехэтэй ажал ябуулга хадаа Совет ороной нииислэл хотын политическэ ажабайдалай эдэ үдэрнүүдтэхи онсо шэнжэ шанар болонхой гээд хилын саанахи тайлбарилагшад тэмдэглэнэ. Олон оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшад удаа дараалан Москва ерэнэ. Тэдэнтэй хэгдэжэ байһан хэлсээн хадаа КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалай программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар хэгдэжэ байһан үйлэ хэрэгэй нэгэ хубинь мүн. Премьер-министр Ж. Ширагай болоһон хөөрэлдөөн баһал онсо удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ жэлэй намар Франциин президент В. Жискар д'Эстэнэй албанай хэрэгээр манай орондо ерэлгын түрүүшын алхам болоно бшуу.

Харгынууд Женевэ тээшэ залана

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй дипломатическа хэрэгээр Дүтын Зүүн зүгэй оронуудта ошоһон тухай баруунай газетэнүүдэй олонхинь һаяхан үрдилдэжэ байжа бэшээ һэн. Тиихэ зуураа, дэлхэйн энэ районд дайнай һүжэржэ боломо аюулые тэрэнэй зайсуулха байһанда ехээр найдаа бэлэй. Гэбэшье энэ шууяанай хубхай хооһон байһаниие ажабайдал элишэлэн харуулба.

Америкын Холбоото Штадуудай гүрэнэй секретарь Египедэй Араб Республикын ба Израилиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хоёр неделиин туршада тон тухашаруу хөөрэлдөө хэжэ, тэдэнэй хоорондо «Зарим зэргээршье үгээ ойлголсохыень» оролдоо. Бодото дээрээ энэ оролдолгонь ямар зорилготой байгааб гэхэдэ, дэлхэйн энэ районд эб найрамдалай бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха зорилгын шиидхэбэрие «шата дамжуулан гуримшуулгаар» һэлгэхэ һэдэлгэ байһан. «Г. Киссинджер гансахан Израильда ашатай туһатайгаар зарим тэды гуримшуулга түйлахые оролдоо» гээд Франциин «Юманите» газетын бэшэһэн дэмы бэшэ. Бүгэдэндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, хэлсээнэй үедэ Израиль Киссинджерээр дамжуулан, эзэмдэгдээд байһан арабуудай газарай нэгэ заахан хуби дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гэдэргэнь болгоод, дайнай дүүрэһэниие мэдэрхэ гэһэн эрилтэ Египедтэ табяа. Израилиин энэ эрилтые Египедэй эрид шууд буруушааха байһан зүб ааб даа. США-гай гүрэнэй секретариин эндэ ерэжэ хэһэн оролдолгоһоо ямаршье үрэ дүн гарабагүй ха юм.

Ингэжэ арабуудай эзэмдэгдээд байһан бүхы газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые сүм гаргажа, Палестинын араб арадта хуулита эрхэ сүлөөень олгохо гэһэн ООН-ой шиидхэбэринүүдые хэрэгсээнгүй, алад гараад, Дүтын Зүүн зүгэй бэрхэшээлтэ байдалые шиидхэжэ болохо юм гэжэ ямаршье үндэһэгүйгөөр бодомжологшод панхаруутаба. Тэрэшэлэн Египедтэй аминдань хэлсээ баталжа, АРЕ-е араб оронуудай нэгэдэлһээ амяарлуулха, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэ бодоһон араб арадуудай нэгэдэлые һандаргаха гэһэн Тель-Авивай харата зорилго баһал урагшагүйдэн һалаба.

Дүтын Зүүн зүгэй хэрэгтэ хабаатай бүхы оронуудай эб найрамдалай Женевэдэхи конференциин хүдэлмэриие түргөөр дахин зарлахын түлөө оролдожо байһан Советскэ Союзай хараа бодол бүхы дэлхэй дээрэ ехээр һайшаан дэмжэгдэнэ. Уласхоорондын энэ хуралдаанай хүдэлмэриие дахин зарлаха хэрэгтэй байһан тушаа Сири, Египет, араб бусад оронууд мэдүүлэнхэй.

Сагаан байшанда тусхай заседани боложо, Г. Киссинджерэй оролдоһон хэрэгэй урагшагүйдэһэниие зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр, США-гай гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ «Эб найрамдалай Женевэдэхи конференци зарлаха тушаа Холбоото Штадуудта ямаршье арсалта байхагүй» гээд пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Мүнөө «Женевэдэхи хэлсээ дахин һэргээхэ хэрэгтэ ямаршье һаад байхагүй» гээд «Вашингтон пост» бэшэнэ.

Үнэхөөрөө арсалта болохоор юумэн харагданагүй. Араб оронуудта эсэргүү ябуулгануудаа Израилиин сэрэгэй улам үргэлжэлүүлжэ байхада, Киссинджерэй Вашингтоноо бусаһанай һүүлээр Израилиин парламент араб оронууд тушаа Тель-Авивай политикые һайшааһан резолюци дары түргэн баталан абаад байхада ямар арсалта байха зэргэтэйб. Энэ политикань Дүтын Зүүн зүгэй бэрхэшээлтэ байдалые эндэхи бүхы арадуудай аша туһада гуримшуулха замда гол хаалта болонхой.

Уг зорилгонь—социализм

«Совет-конголез хани нүхэсэлэй холбоо барисаан хадаа дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалис орон ба Африкын хүгжэжэ байһан гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай ёһотой бодото жэшээ мүн. Бэе бэеэ хүндэлэлгын, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ёһо гуримда түшэглэһэн эдэ харилсаанууд манай гүрэнэй национальна экономико ба соёл культурые хүгжөөлгын эгээл аша үрэ ехэтэй арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болонхой» гээд Конгын арадай республикын президент М. Нгуаби гэгшын албанай хэрэгээр СССР-тэ айлшалан ерэлгые тайлбарилха зуураа, Конгын ажалай партиин ЦК-гай орган — «Этумба» газетэ һаяхан бэшээ һэн.

Конгын Арадай Республика хэм хэмжээнэйнгээ талаар Африкын багахан гүрэн юм. Газар дайдань — 350.000 шахуу дүрбэлжэн километр, хүн зоной тоо — 1 миллион шахуу болодог. Гэбэшье энэ орондо боложо байһан үйлэ хэрэгүүдэй хойноһоо Африкын түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүд анхарал ехэтэйгээр ажаглан харана. Ушар шалтагаанинь гэхэдэ, конго арадай дэмжэлгэтэйгээр Конгын ажалай партиин (КПТ) соносхоһон оронойнь саашанхи хүгжэлтын зам болоно. Энэ парти өөрынгөө үзэл сурталаар марксизм-ленинизмые шэлэһэн, ажал ябуулгынгаа гол зорилгоор социализмые нэрлэһэн байна.

Е. ЕГОРОВ,
Э. БАСКАКОВ,
С. КУЛИК.
(ТАСС).

Спорт

★ КОНЬКИ. Алма-Атын үндэр хадата Медеогой елүүр дээрэ ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэлэн мүрысөөндэ дэлхэйн хэдэ хэдэн рекорднууд шэнэлэгдэбэ. Ленинградай Евгений Куликов 500 метрэй зайда урилдахадаа, тэрэнээ 37 секунда соо гаталжа, дэлхэйн рекорд шэнэлбэ. Мүн Валерий Муратов, Александр Сафронов гэгшэд энэ зайда урилдахадаа 37,22—37,76 секунда харуулжа, һайн амжалта туйлаһан байна.

Эрэшүүлэй дунда 1000 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Сафронов Куликов хоёр эрхимлэһэн байба. Эдэнэр зайгаа нэгэ минута 19,22 секунда соо гаталһан байгаа. Эндэ хоёр зайн дүнгөөр Куликов 76,760 очкотой эрхимлэжэ ябана.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Татьяна Аверина түрүү һуури эзэлнэ. Тэрэ 500, 1000 метрэй зайнуудые 41,06 секунда, нэгэ минута 27,13 секунда соо гаталһан байгаа. Мүн Татьяна Аверина олон зайнуудай дүнгөөр 85,495 очко абанхай, эрхимлэжэ ябана ха юм.

★ ХОККЕЙ. «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө эхилһэн түгэсхэлэй наадаа Чехословакиин суглуулагдамал командын хоккеистнүүд Финляндиин командые 7:5 тоотойгоор шүүжэ гараба. Тиин эдэнэр дүн хамта 29 очкотой боложо, газетын шанда, медальнуудта хүртэбэ. Эдэнэр 14 удаа шүүһэн, нэгэ тэнсэһэн, гурба удаа шүүгдэһэн байна.

Манай ороной суглуулагдамал команда 26 очко абажа, хоёрдохи, 12 очкотой Швециин команда гурбадахи һуури эзэлбэ.

Москвагаа бусажа ерэһэн манай командын хоккеистнүүд апрелиин хоёрой үдэр дэлхэйн болон Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадаанда хабаадалсахаар ФРГ мордохо юм. Апрелиин 3-най үдэр Мюнхендэ СССР-эй суглуулагдамал команда США-гай хоккеистнүүдтэй наадахань.

★ ЮЖНО-САХАЛИНСК. Энэ аралай юһэн саналшад арбан юһэн үдэрэй туршада мянган километр зай гаталба. Эдэнэр аралай хойто захa Оха хотоһоо эхилээд, Южно-Сахалинск хүрэтэр хүндэ хүшэр харгыгаар ябажа гараһан байна. Энэ аяншалга Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалтын 30, Хойто Сахалинда Совет засагай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойнуудта зорюулһан байгаа.

Спортсменүүд зуурандаа аралай 24 тосхонуудта хүрэхэдөө, юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ нефтянигуудай ажал тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

★ ГРЕНОБЛЬ. СССР-эй эдиршүүлэй команда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа наадаанда хабаадалсахадаа, үнгэргэгдөөд ябаһан дүрбэн уулзалгада шүүжэ гараба. Тиин эдэнэр 8 очкотойгоор түрүүлжэ эхилбэ. Совет ороной спортсменүүд Чехословакиин хоккеистнүүдтэй һүүлшынгээ, уулзалга үнгэргэхэ юм.

★ БҮМБЭГЭТЭЙ хоккейгээр ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадан дүүрэбэ. Эндэ Москвагай «Динамо» команда эрхимлэжэ, арбан гурбадахиа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. «Динамо» (Алма-Ата), үнгэрэгшэ жэлдэ ороной чемпион болоһон Свердловскын СКА командануудай удаадахи һууринуудые эзэлээ.

★ САНА. Сыктывкарай 24 наһатай Василий Рочев 54 километрэй зайда урилдахадаа түрүүлбэ. Тэрэ 41-дэхеэ үнгэргэгдэһэн Полярна Олимпиадын урилдаанда зайгаа хоёр час 43 минута 23 секунда соо гаталһан байба. Москвагай Федор Симашев, Казахстанай Иван Гаранин гэгшэд зайгаа 2:44,18—2:44,39 секунда соо гаталжа, удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Мүрысөөндэ хамтадаа 660 спортсмен хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» 1975 оной мартын 26-да Москвада үнгэргэгдэһэн арбадахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Москвада нэгэл хүн зургаан номер тааһан байна. Тэрэ 5000 түхэриг шүүбэ. Табан номер таагшад — 4540 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 65 түхэриг, гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха.

«Спортлото-2»: Кишиневто ажаһуудаг нэгэ хүн зургаан номер тааба. Тэрэ 5000 түхэриг шүүгээ. Табан номер таагшад — 1451 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 44 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха болобо.

Арбадахи тиражай шүүбэриие 1975 оной апрелиин 6-һаа майн 6 болотор түлэхэ байна.

Ээлжээтэ тираж байгша оной апрелиин 2-то үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа
· телефон · телеграф · радио

БУДАПЕШТ

Аха дүү хоёр ороной хани барисаанай һүлдэ

ТАСС

Венгер-совет хани барисаанай парк байгуулха хүдэлмэри Венгриин нииислэл хотын хүдэлмэришэнэй ехэ районуудай нэгэндэ — Кебаньеда дүүргэгдэбэ. Районой олонийтын үүсхэлээр тэрэнэй барилга хоёр жэлэй урда тээ эхилээ һэн. Энэ үе соо 138 мянган хүн хүдэлмэридэ хабаадаа. Районой промышленна ба барилгын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, Будапештын комсомолшууд, ВНР-тэхи совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгүүдэй урда бүлэгүүдэй сэрэгшэд хүүгэдэй талмайнуудые, спортын барилгануудые, аллейнүүдые, клумбануудые тогтоолгодо түлөөһэгүйгөөр хүдэлһэн байна.

ХЕЛЬСИНКИ

Финляндиин Компартиин ЦК-гай пленум

ТАСС

Финляндиин Компартиин ЦК-гай пленум эндэ боложо. КПСС-эй ба Финляндиин Компартиин делегацинуудай хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые һайшаагаад, тогтоол абаба. Байгша оной февраль һарын һүүл багта Москвада үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүд иланхаяа Финляндиин коммунистнуудта ашатай туһатай байгаа. Энэнь марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ КПФ-е нэгэдүүлхэ арга олгоно.

Эдэ хөөрэлдөөнүүд КПФ-гэй ба КПСС-эй хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөе нэгэдүүлгэдэ ехээр нүлөөлхэ байна гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ хархис хүсэнүүд Финляндиин Коммунис партида эсэргүү ябуулгануудые үргэнөөр хэхэдээ, совет-финляндиин хани харилсаае муудхааха зорилготой.

Энэ ябуулгада шиидхэхы харюу сохилто үгэхэ уряатайгаар КПФ-гэй ЦК түрүү үзэлтэй, демократическа бүхы хүсэнүүдтэ хандаһан байна.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй XXIV съездын нээгдэһээр дүрбэн жэлэй ойн гүйсэһэндэ зорюулагдаһан түрүү бэшэгүүдые, шэнжэлэлнүүдые дэлхэйн олон газетэнүүд тунхаглана. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхэ талаар Советскэ Союзай ажалшадай асари ехэ амжалтануудые түйлажа байһан тухай Чехословакиин «Рудс право» газетэ үргэнөөр бэшэнэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа түүхэтэ ехэ удха шанартай гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ мэдээсэнэ. Ажал ябуулгын энэ программа уласхоорондын оршон байдалда ехэ хубилалтануудые хэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй съезд дээрэ табиһан эб найрамдалта программа уласхоорондын байдалда горитой нүлөө үзүүлээ гээд газетэ бэшэнэ.

Урда Вьетнамдахи, Камбоджодохи, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ.

Нютагай зоной туһаламжа дэмжэлгээр Урда Вьетнамай арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд сайгон сэрэгүүдтэ шанга харюу сохилто хэн, шэнэ шэнэ амжалта илалтануудые туйлана. Сайгон захиргаанай байдал улам доройтожо байна гээд «Вашингтон пост» газетэ тэмдэглэнэ. Тхиеугай захиргаанда хёмороон улам үргэдэнэ гээд Англиин «Файнэншл таймс» газетэ бэшэнэ. Сэрэгэй ба политическэ байдал Тхиеугай захиргаанай мухардажа байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд Парижай «Юманите» газетэ онсолон заана.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые шэнжэлхэдээ, дэлхэйн энэ районд амгалан байдал һэргээхын тула Женевэдэхи эбэй конференциие дары түргөөр зарлаха хэрэгтэй гээд Берлинэй «Нойес Дойчланд» ба бусад олон газетэнүүд бэшэнэ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Эб найрамдал, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ

ТАСС

Дайнда хабаадаһан американ инвалидуудай эмхиин (АИВ) уряалаар Дайнай ветерануудай совет комитедэй делегаци агууехэ түүхэтэ һайндэрэй — дэлхэйн хоёрдохи дайнда фашис Германиин һамна бута сохигдожо илагдаһанай 30 жэлэй ойн урда тээхэнэ Холбоото Штадуудта ошоһон байна.

СССР-эй США-гай хоорондохи харилсаанай һайжаралга шухала удха шанартай байна гээд совет, американ ветерануудай хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларжа байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ энэ ехэ удха шанартай гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Гитлеровскэ армида эсэргүүгээр нэгэдэн, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэнэй ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаа. Дэлхэйн шэнэ дайнай аюул сараха, эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ хүсэл эрмэлзэл ургажа ябаа залуу үетэндэ хүмүүжүүлхэ гээшэ манай нангин уялга болоно.

ЯПОН. Тамано хотодохи Мицуи гэжэ судна-бүтээлгын компаниин стапельнуудта «Тарик Ибн Зийад» гэжэ мантан томо танкер бүтээгдэжэ, уһа руу табигдаба. Тэрэ Ирагай захилаар бүтээгдэһэн байна. Энэ танкер 143,842 кубометр нефть зөөхэ шадалтай.

Судныи утань — 257 метр, үргэниинь — 22,4 метр. Тэрэ 17 узел түргөөр ябаха аргатай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Тарик Ибн Зийад» далай дээгүүр тамаржа ябана.

Джапан-пресс — ТАСС-ай фото.

ЛИССАБОН

АЛВАРО КУНЬЯЛАЙ ҮГЭ

ТАСС

Португалиин революци хүгжэлтынгөө шэнэ шатада оробо гэжэ Португалиин Коммунис партиин генеральна секретарь Алваро Куньял Лиссабоной ажалшадай оло мянган хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Контрреволюционно үймөө буһалгаа татаха һэдэлгые дараһанай һүүлээр орон доторхи политическэ, экономическа байдал тухай хэлэхэдээ, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөн республикын конституцяар хараалагдаһан зургаан — Революционно Совет болгогдоо, банкнууд, страхованиин компанинууд гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаа гэжэ А. Куньял онсолон тэмдэглэбэ.

Хоёр фронт дээрэ — политическэ ба экономическа фронт дээрэ Португалиин арад тэмсэхэ ушартай болоно гээд тэрэ хэлээ. Демократическа засаг түрэеэ бэхижүүлхэ, хархис хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгануудһаа тэрэниие сахин хамгаалха гэһэн зорилго бидэнэй урда табигдана. Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын тула нэн түрүүн гүрэнэй аппарадые «сэбэрлэжэ», контрреволюциин үгэ сөөнтэй тэмсэл хэхэ зургаануудые эмхидхэн байгуулха шухала.

Учредительнэ суглаа зарлаха шухала байна гээд А. Куньял мэдүүлээ. Ороной ерээдүйн конституциин үндэһэн дүримүүд тухай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнтэй үгээ ойлголсохыень политическэ партинуудые уряалба.

ВАШИНГТОН

США-гай Президентын хөөрөөн

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые «шата шатаарнь» гуримшуулан шиидхэхэ гэһэн ябуулгын буруу һүрэһэнтэй дашарамдуулан, Женевэдэхи эбэй конференциин хүдэлмэриие дары һэргээхэһээ ондоо юумэн Холбоото Штадуудта үлэбэгүй гээд США-гай президент Дж. Форд мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүг тушаа политикаяа Холбоото Штадууд хаража үзөөд, тэрэниие дары түргэн дүүргэхээр оролдохо байна гэжэ президент хэблэлдэ мэдээсэбэ. Энэ районд шэнэ дайнай аюулые сараха зорилготойгоор США бусад талануудтай холбоо барисаа тогтоохо юм гэжэ тэрэ хэлээ.

США-гай, СССР-эй хоорондохи харилсаан Дүтын Зүүн зүгэй шахардуу шанга байдалда һайнаар нүлөөлхэ аргатай гээд Дж. Форд тэмдэглэбэ. «Шахардуу шанга байдалые һуларуулга хэрэг ушарые хүнгэдхэхэ байна», — гэжэ тэрэ хэлээ.

ТОБШОХОНООР...

★ Совет-конгын хөөрэлдөөнүүдэй Москвада болоод дүүрэһэн тухай гадаадын хэблэл бэшэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө гээд тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

★ Олон ороной газетэнүүд фашизмые совет арадай илаһан түүхэтэ илалта тухай статьянуудые тунхаглана. «Гранма» гэжэ Кубын газетэ Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүлэг статьянуудаа Москва шадар фашис булимтарагшадай бута сохигдоһон тухай статьяаар эхилбэ.

★ Португалида шэнэ правительствын эмхидхэгдэн байгуулагдаһан тухай материалнууд газетэдэ тунхаглагдана. Шэнэ правительствын бүридэл Португалидахи сэхэ шууд демократическа хараа шэглэлэй улам гүнзэгыржэ байһые гэршэлнэ гэжэ Польшын «Трибуна люду» тэмдэглэнэ. Шэнэ правительство монополинуудта эсэргүү политика баримталан бэелүүлхэ байха гэжэ Франциин «Юманите» бэшэнэ.

★ Гадаадын хэблэл, иланхаяа араб оронуудай газетэнүүд, король Фейсалай алагдаһантай дашарамдан, Саудовска Аравида тохёолдоһон оршон байдалые шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Энэ алалга гадаадын бүлэгүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ уласхоорондын нефтяной монополинуудай, нюуса тухиралгаар хэгдээ ха гэһэн багсаамжанууд олон шэнжэлгэнүүд дотор хэлэгдэнэ.

★ Польшын «Жиче Варшавы» газетэ Кипртэхи байдал тухай бэшэхэ зуураа, ингэжэ тэмдэглэнэ: Кипртэхи зүришэлдөөе зайсуулгын талаар урагшагүйдэлгын тохёолдоод байхада, эндэхи зүришэлдөө хёмороое бүхы дээрэнь, уласхоорондын бүри үргэн ехэ суглаан дээрэ, ООН-ой хиналта доро хаража үзэхэ гэһэн Совет ороной үүсхэл улам ехээр анхарал татадаг боложо байна.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН-до зүбшэлэлгын хөөрэлдөөн болобо

ТАСС

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай, Сириин, Египедэй, Израилиин түлөөлэгшэдтэй зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые эндэ хэхэдээ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые зүбшэн хэлсээ. Женевэдэхи эбэй конференциин хүдэлмэриие һаяар һэргээжэ болоно гээд зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэхэ үеэр тэрэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлбэ. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй тодорхойлходонь, конференциие зарлаха үдэр элирүүлэгдэхэ байна гээд ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

![ПРАВДА БУРЯТИИ]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хонишодой ажалай халуун хаһа» — суглуулбари. «Бидэнэр — үндэр ургасын эзэдбди». — П. Пластининай статья. БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. Мүрысөөнэй үдэр бүриин һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мастер юу хэжэ шадахаб» — И. Афанасьевай статья. «Уланхан шадарай тосхон» — О. Березковой статья. «Гурбан уулзалга» — С. Бухаевай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда. «Дайнай агаарай хүдэлмэришэд» — А. Коротаевагай статья. «Ханын газетэ. Ямар байха ёһотойб? — А. Кушпаревой корреспонденци. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ябаган гуталтай сэрэг» — В. Сергеевэй романһаа хэһэг. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Телевизионно һонин. 18.25 — Илалтын 30 жэлэй ойдо. Сэрэгэй дуунуудай конкурс. 19.15 — «Капитан Никитин» — телеочерк. 19.30 — «Арад зондо — эд бараа». 20.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.15 — Илалтын 30 жэлэй ойдо. «Эдэ харгы замуудые бидэнэр мартаха ёһогүйбди». Телевикторина. 21.00 — «Корабельнүүдэй зүрхэн». — телеочерк. 21.15 — Уран зохёолой дамжуулга. «Алла шог ёгто» (мүнөөдэр — энеэдэ наадана й үдэр). 21.45 — Илалтын 30 жэлэй ойдо. «Табин жэлэй туужа бэшэг». 1944-дэхи он.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха. Зүүн зүгһөө секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудаар ба Прибайкалиин хойто нютагуудаар 4 градус дулааһаа 1 градус хүйтэн хүрэтэр байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 8—10 градус хүйтэн, үдэртөө 6—8 градус дулаан болохо.

Апрелиин 2—3-да сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Бага сага һалхитай, һүниндөө 4—9 градус хүйтэн, үдэртөө 5—10 градус дулаан болохо.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-54-93, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-5..., секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — ..., сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-5..., культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — ..., информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Ц. Ц. ЦИБУ...

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04439. Заказ №